

Συμβούλιο
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Βρυξέλλες, 6 Οκτωβρίου 2021
(OR. en)

12598/21

FREMP 239
JAI 1074

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Για τη Γενική Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κα Martine DEPREZ, Διευθύντρια
Ημερομηνία Παραλαβής:	6 Οκτωβρίου 2021
Αποδέκτης:	κ. Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	COM(2021) 615 final
Θέμα:	ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ Στρατηγική της ΕΕ για την καταπολέμηση του αντισημιτισμού και τη διαφύλαξη της εβραϊκής ζωής (2021-2030)

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο - COM(2021) 615 final.

συνημμ.: COM(2021) 615 final

Στρασβούργο, 5.10.2021
COM(2021) 615 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

**Στρατηγική της ΕΕ για την καταπολέμηση του αντισημιτισμού και τη διαφύλαξη της
εβραϊκής ζωής (2021-2030)**

«Επειδή ο αντισημιτισμός πλήττει τον πυρήνα των αξιών μας: τον ανθρωπισμό, τη θρησκευτική ελευθερία, την ισότητα. Ο αντισημιτισμός είναι δηλητήριο για την κοινωνία μας. Είναι ευθύνη όλων μας να τον καταπολεμήσουμε. Να τον αποτρέψουμε. Και να τον εξαλείψουμε».

— Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής
Βρυξέλλες, 3 Φεβρουαρίου 2021

«Το μίσος που έχει ως αφετηρία τους Εβραίους δεν σταματά ποτέ στους Εβραίους. Κάνουμε τεράστιο λάθος αν πιστεύουμε πως ο αντισημιτισμός είναι απειλή μόνο για τους Εβραίους. Είναι απειλή, πάνω απ' όλα, για την Ευρώπη και τις ελευθερίες που πέρασαν αιώνες να κατακτήσουμε».

— Ραβίνος Jonathan Sacks
Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 27 Σεπτεμβρίου 2016

ΠΡΟΣ ΜΙΑ ΕΞ ΑΠΑΛΛΑΓΜΕΝΗ ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΝΤΙΣΗΜΙΤΙΣΜΟ

Οι Εβραίοι και οι εβραϊκές κοινότητες της Ευρώπης έχουν συμβάλει στην κοινωνική, πολιτική, οικονομική, επιστημονική και πολιτιστική ανάπτυξη της Ευρώπης επί δύο χιλιετίες και πλέον και αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της ταυτότητας της Ευρώπης. Από τον Γκούσταβ Μάλερ έως τον Ζίγκμουντ Φρόιντ, τη Χάνα Άρεντ και τη Σιμόν Βέιλ, οι Εβραίοι έχουν εμπλουτίσει την πολιτιστική, πνευματική και θρησκευτική κληρονομιά της Ευρώπης.

Ταυτόχρονα, η παρουσία του αντισημιτισμού στην Ευρώπη έχει διάρκεια αιώνων και εκδηλώθηκε με τη μορφή απελάσεων, διώξεων και πογκρόμ, με αποκορύφωμα το Ολοκαύτωμα, μια ανεξίτηλη κηλίδα στην Ευρωπαϊκή ιστορία, και τον αφανισμό της εβραϊκής ζωής και κληρονομιάς σε πολλά μέρη της ηπείρου. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει τις ιστορικές της ρίζες στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και στην ανεπιφύλακτη δέσμευση των Ευρωπαίων να διασφαλίσουν ότι τέτοιου είδους φρικαλεότητες δεν θα ξανασυμβούν.

Παρ' όλα αυτά, ο αντισημιτισμός δεν έσβησε με το Ολοκαύτωμα. Γενιές μετά το τέλος της Σοά¹, ο αντισημιτισμός παρουσιάζει ανησυχητική άνοδο, στην Ευρώπη και πέραν αυτής.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση βασίζεται στις αξίες του σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της ισότητας, του κράτους δικαίου, καθώς και του σεβασμού των ανθρώπινων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων των προσώπων που ανήκουν σε μειονότητες. Τάσσεται ανεπιφύλακτα εναντίον κάθε μορφής μίσους και διάκρισης λόγω φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, φύλου, σεξουαλικού προσανατολισμού, ηλικίας ή αναπηρίας.

Ο αντισημιτισμός είναι ασύμβατος με τις θεμελιώδεις αξίες της Ευρώπης. Συνιστά απειλή όχι μόνο για τις εβραϊκές κοινότητες και την εβραϊκή ζωή, αλλά και για μια ανοικτή και πολύμορφη κοινωνία, τη δημοκρατία και τον ευρωπαϊκό τρόπο ζωής. Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι αποφασισμένη να θέσει τέλος στο φαινόμενο αυτό.

¹ «Σοά» (Shoah) είναι βιβλική εβραϊκή λέξη που σημαίνει ολοκληρωτική καταστροφή, ενώ η λέξη «ολοκαύτωμα» σημαίνει κατά κυριολεξία «θυσία που καίγεται ολόκληρη». Στην παρούσα στρατηγική θα γίνεται χρήση και των δύο όρων. <https://aboutholocaust.org/en/facts/what-is-the-difference-between-holocaust-and-shoah>.

Ένας στους δύο Ευρωπαίους θεωρεί τον αντισημιτισμό πρόβλημα.

Εννέα στους δέκα Εβραίους θεωρούν ότι ο αντισημιτισμός έχει αυξηθεί στη χώρα τους.

85 % των Εβραίων θεωρούν ότι ο αντισημιτισμός αποτελεί σοβαρό πρόβλημα².

Ο σύγχρονος αντισημιτισμός εκφράζεται με πολλές μορφές, παλαιές και νέες: από τη ρητορική μίσους στο διαδίκτυο έως τα εγκλήματα και τις επιθέσεις μίσους εναντίον Εβραίων, των περιουσιών και των ιδρυμάτων τους και τη βεβήλωση συναγωγών, νεκροταφείων και μνημείων. Εκδηλώνεται στην καθημερινή ζωή των Εβραίων με τη μορφή απλών σχολίων ή πράξεων στον χώρο εργασίας, σε ιδιωτικές συζητήσεις, σε δημόσιους χώρους, σε μέσα μαζικής ενημέρωσης, στον αθλητισμό και στον πολιτισμό ή κατά την άσκηση των θρησκευτικών καθηκόντων των Εβραίων. Ο ίδιος ο αντισημιτισμός εκδηλώνεται ως ρατσιστική, εθνοτική ή θρησκευτική διάκριση, στερεότυπο ή μίσος απέναντι σε Εβραίους ή άτομα που θεωρούνται Εβραίοι. Μπορεί να οδηγήσει σε βίαιες και φονικές επιθέσεις, όπως αυτές στο σχολείο Ozar Hatorah στην Τουλούζη το 2012, στο Εβραϊκό Μουσείο στις Βρυξέλλες το 2014, στο Hypercasher στο Παρίσι το 2015 ή στη συναγωγή της πόλης Halle το 2019.

Επιπλέον, η πανδημία COVID-19 κατέδειξε ότι παλαιές αντισημιτικές προκαταλήψεις μπορούν να αναθερμανθούν και να τροφοδοτήσουν ιστορίες συνωμοσίας και μίσους εντός και εκτός διαδικτύου. Οι Εβραίοι ήταν μεταξύ των κοινοτήτων που δέχθηκαν τις περισσότερες επιθέσεις στη διάρκεια της πανδημίας· κατηγορήθηκαν αναίτια ότι δημιούργησαν τον ιό και ότι ανέπτυξαν εμβόλια με σκοπό το κέρδος³. Σε αυτό προστίθενται παραλληλισμοί μεταξύ των μέτρων που λήφθηκαν για την πανδημία και των πολιτικών που οδήγησαν στη γενοκτονία των Εβραίων⁴, οι οποίοι υποτιμούν και υποβαθμίζουν τα βιώματα των θυμάτων και των επιζώντων του Ολοκαυτώματος⁵.

Αν και η ρητορική μίσους και η βία γίνονται εύκολα αντιληπτές, η άγνοια και αδιαφορία που επικρατεί ευρέως στην κοινωνία μας επιτρέπει στον αντισημιτισμό να βλαστήσει ή και να αναπτυχθεί ακόμα, αν δεν αντιμετωπιστεί. Είναι ευθύνη όλων μας η συνεχής ενημέρωση και εκπαίδευση μικρών και μεγάλων. Αυτό ισχύει ειδικά αν ληφθεί υπόψη ότι οι γενιές που υπέστησαν το Ολοκαύτωμα έχουν σχεδόν χαθεί, και συνεπώς είναι ακόμη πιο δύσκολο να μεταδοθούν οι άμεσες εμπειρίες και τα απαραίτητα διδάγματα στις επόμενες γενιές.

Η εβραϊκή ζωή στην ΕΕ στον 21ο αιώνα

Πριν από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, στην Ευρώπη εκτιμάται ότι ζούσαν 9,5 εκατομμύρια Εβραίοι. Έξι εκατομμύρια Εβραίοι υπήρξαν θύματα συστηματικών δολοφονιών από τους

² [Ευρωβαρόμετρο 484: Perceptions of antisemitism, Ιανουάριος 2019](#) και Εμπειρίες και αντιλήψεις αντισημιτισμού – Δεύτερη έρευνα σχετικά με τις διακρίσεις και τα εγκλήματα μίσους κατά των Εβραίων στην ΕΕ, 2018 [[Δεύτερη έρευνα του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης \(FRA\), 2018](#)].

³ [Coronavirus and the plague of antisemitism](#), Community Security Trust, 2021.

⁴ Για παράδειγμα, φορώντας το κίτρινο άστρο του Δαβίδ για να δηλώσουν «ανεμβολίαστοι» με γράμματα που προσομοιάζουν στο εβραϊκό αλφάβητο.

⁵ [The rise of antisemitism online during the pandemic - A study of French and German content](#), Ιούνιος 2021.

Ναζί και τους συνεργάτες τους στο Ολοκαύτωμα. Στις μέρες μας, ο εβραϊκός πληθυσμός στην ΕΕ εκτιμάται ότι ανέρχεται σε έως και 1,5 εκατομμύριο⁶.

Σήμερα η εβραϊκή ζωή έχει ανακτήσει τον δυναμισμό της σε όλη την Ευρώπη. Κατά τις προηγούμενες δεκαετίες, σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες παρατηρήθηκε αναβίωση της εβραϊκής ζωής και κουλτούρας. Η εβραϊκή ταυτότητα ενισχύθηκε και αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της ευρωπαϊκής κοινωνίας. Ωστόσο, εξαιτίας του αυξανόμενου αριθμού αντισημιτικών επιθέσεων⁷, αυξήθηκε επίσης ο φόβος στους κόλπους των εβραϊκών κοινοτήτων⁸ και κρίθηκε απαραίτητη η λήψη πρόσθετων μέτρων ασφάλειας σε εβραϊκούς χώρους.

Κατά τα πρόσφατα έτη, ο εβραϊκός πληθυσμός στην ΕΕ μειώθηκε, σε μεγάλο βαθμό λόγω μετανάστευσης εκτός της ΕΕ⁹. Αυτό σχετίζεται με διάφορους παράγοντες¹⁰, ιδίως με ζητήματα ασφάλειας, καθώς και με την εκλαμβανόμενη έλλειψη αποφασιστικότητας εκ μέρους ορισμένων κυβερνήσεων να αντιμετωπίσουν τον αντισημιτισμό¹¹ και την πολιτικοποίηση του δημόσιου διαλόγου σχετικά με τα εβραϊκά έθιμα και παραδόσεις.

Κλιμακώνοντας την καταπολέμηση του αντισημιτισμού

Στη διάρκεια της προηγούμενης εικοσαετίας, ο αντισημιτισμός αντιμετωπίστηκε στο πλαίσιο του έργου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την καταπολέμηση του ρατσισμού¹². Δεδομένης της σημαντικής ανόδου του αντισημιτισμού, οι προσπάθειες αντιμετώπισής του έχουν ενταθεί τα τελευταία έτη και η καταπολέμηση του αντισημιτισμού βρέθηκε στο επίκεντρο του πολιτικού θεματολογίου της ΕΕ. Το 2015 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διόρισε την πρώτη συντονίστρια για την καταπολέμηση του αντισημιτισμού και τη διαφύλαξη της εβραϊκής ζωής. Τον Ιούνιο του 2017 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εξέδωσε ψήφισμα σχετικά με την καταπολέμηση του αντισημιτισμού¹³ και τον Δεκέμβριο του 2018 το Συμβούλιο εξέδωσε δήλωση για την καταπολέμηση του αντισημιτισμού¹⁴. Προκειμένου να στηριχθεί η υλοποίηση της δήλωσης, η Επιτροπή συνέστησε ειδική ομάδα εργασίας για την καταπολέμηση του αντισημιτισμού¹⁵, στο πλαίσιο της οποίας έρχονται σε επαφή κράτη μέλη και εβραϊκές κοινότητες. Τον Δεκέμβριο του 2019 η καταπολέμηση του αντισημιτισμού εντάχθηκε στο χαρτοφυλάκιο του

⁶ Το μέγεθος των εβραϊκών κοινοτήτων στα κράτη μέλη διαφοροποιείται σε μεγάλο βαθμό. Περίπου μισό εκατομμύριο Εβραίοι ζουν στην Γαλλία, ενώ οι μικρότερες κοινότητες αριθμούν μόλις μερικές χιλιάδες ή ενίοτε και μερικές εκατοντάδες μέλη, κάτι που σε πολλές περιπτώσεις αποτελεί συνέπεια του Ολοκαυτώματος που φτάνει ως τις μέρες μας.

[Jews in Europe at the turn of the Millennium. Population trends and estimates](#) των Sergio DellaPergola και Daniel Staetsky, JPR European Jewish Demography Unit, Οκτώβριος 2020.

⁷ [Antisemitism: Overview of antisemitic incidents recorded in the European Union 2009-2019](#), του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA).

⁸ Το 2013 το 33 % των συμμετεχόντων στην έρευνα ανέφεραν ότι ανησυχούν ότι ενδέχεται να δεχθούν σωματική επίθεση. Το 2018 το ποσοστό αυτό αυξήθηκε σε 40 %. «Διακρίσεις και εγκλήματα μίσους κατά Εβραίων στα κράτη μέλη της ΕΕ: εμπειρίες και ενδείξεις αντισημιτισμού», 2013 ([Πρώτη έρευνα του FRA, 2013](#))· ([Δεύτερη έρευνα του FRA, 2018](#)).

⁹ [Are Jews leaving Europe?](#), του Daniel Staetsky, JPR Report, Ιανουάριος 2017.

¹⁰ [International Migration of Jews](#) του Sergio DellaPergola, 2007.

¹¹ Το 70 % των συμμετεχόντων στη [δεύτερη έρευνα του FRA του 2018](#) θεωρούν ότι η κυβέρνηση της χώρας τους δεν αντιμετωπίζει αποτελεσματικά τον αντισημιτισμό.

¹² Μετά την έκδοση των οδηγιών για τη φυλετική ισότητα και για την ισότητα στην απασχόληση το 2000, ο πρόεδρος της Επιτροπής Πρόντι συγκάλεσε ειδική συνδιάσκεψη υψηλού επιπέδου το 2004 με θέμα «Ευρώπη, κατά του αντισημιτισμού για μια Ένωση πολυμορφίας». Το ίδιο έτος, το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο των Φαινομένων Ρατσισμού και Ξενοφοβίας (EUMC) διατύπωσε έναν ορισμό εργασίας του αντισημιτισμού, ο οποίος αργότερα αποτέλεσε τη βάση για τον ορισμό εργασίας του αντισημιτισμού από τη Διεθνή Συμμαχία για τη Μνήμη του Ολοκαυτώματος (IHRA).

¹³ [Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 1ης Ιουνίου 2017 σχετικά με την καταπολέμηση του αντισημιτισμού](#).

¹⁴ [Δήλωση του Συμβουλίου για την καταπολέμηση του αντισημιτισμού](#), 6 Δεκεμβρίου 2018.

¹⁵ [Έργο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την καταπολέμηση του αντισημιτισμού](#).

αρμόδιου για την προώθηση του ευρωπαϊκού τρόπου ζωής μας αντιπροέδρου της Επιτροπής, σηματοδοτώντας την πρόθεση της Επιτροπής να αντιμετωπιστεί ως εγκάρσια προτεραιότητα. Τον Δεκέμβριο του 2020 το Συμβούλιο εξέδωσε πρόσθετη δήλωση, στο επίκεντρο της οποίας ήταν η ενσωμάτωση της καταπολέμησης του αντισημιτισμού σε όλους τους τομείς πολιτικής¹⁶. Τα παραπάνω ενισχύονται με τη θέσπιση σειράς στρατηγικών για την προώθηση της δέσμης «Μια Ένωση ισότητας», μέσω μιας διατομεακής οπτικής¹⁷.

Η επιμονή και η άνοδος του αντισημιτισμού απαιτούν ισχυρότερη αντίδραση σε επίπεδο ΕΕ. Με την παρούσα στρατηγική, την πρώτη του είδους της, η Επιτροπή είναι αποφασισμένη να κλιμακώσει ουσιαστικά την καταπολέμηση του αντισημιτισμού και να συμβάλει στη δημιουργία μιας συμπεριληπτικής κοινωνίας που βασίζεται στην ισότητα και τον σεβασμό, ώστε να εξασφαλίσει μια θετική προοπτική για το μέλλον των Εβραίων στην Ευρώπη.

Η παρούσα στρατηγική βασίζεται σε ευρεία διαβούλευση¹⁸ μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών. Η Επιτροπή καλεί τα θεσμικά όργανα της ΕΕ, τα κράτη μέλη, τους διεθνείς οργανισμούς και όλους τους φορείς της κοινωνίας των πολιτών και τους πολίτες να **δεσμευτούν για ένα μέλλον απαλλαγμένο από τον αντισημιτισμό στην ΕΕ και πέραν αυτής**. Η Επιτροπή θα συμμετέχει σε τακτικό διάλογο με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και τα εθνικά κοινοβούλια των κρατών μελών για να ενθαρρύνει την ανάληψη νέων δράσεων για την καταπολέμηση του αντισημιτισμού και τη διαφύλαξη της εβραϊκής ζωής. Με πλήρη σεβασμό στις εθνικές αρμοδιότητες, η παρούσα στρατηγική καθορίζει το πλαίσιο πολιτικής της Επιτροπής για την περίοδο 2021-2030 και έχει ως στόχο να στηρίξει και να ενθαρρύνει τη συνεργασία μεταξύ κρατών μελών και όλων των ενδιαφερόμενων μερών.

Κυρίως, η παρούσα στρατηγική επιδιώκει, πέραν της αντίδρασης στον αντισημιτισμό, να εντείνει τις δράσεις για ενεργή πρόληψη και καταπολέμηση κάθε μορφής του και να διασφαλίσει ότι η εβραϊκή ζωή θα εξακολουθήσει να ευημερεί σε μια συμπεριληπτική και πολύμορφη ΕΕ. Η στρατηγική αποτελείται από τρεις πυλώνες:

1 – Πρόληψη και καταπολέμηση κάθε μορφής αντισημιτισμού

2 – Προστασία και διαφύλαξη της εβραϊκής ζωής στην ΕΕ

3 – Εκπαίδευση, έρευνα και μνήμη του Ολοκαυτώματος

Με την παρούσα στρατηγική επιδιώκεται επίσης η ΕΕ να αποκτήσει αποφασιστικό ηγετικό ρόλο στην **καταπολέμηση του αντισημιτισμού παγκοσμίως**, ώστε τα μέτρα εντός της ΕΕ να συμπληρωθούν από διεθνείς προσπάθειες στο πλαίσιο και των τριών πυλώνων.

Όλες οι μορφές μίσους υπονομεύουν την αξία του ατόμου και είναι ασύμβατες με ό,τι αντιπροσωπεύει η ΕΕ. Η παρούσα στρατηγική εντάσσεται στις προσπάθειες της Επιτροπής για την καταπολέμηση κάθε μορφής μίσους, διακρίσεων και ρατσισμού. Συμπληρώνει το σχέδιο δράσης της ΕΕ για την καταπολέμηση του ρατσισμού 2020-2025, καθώς ο ρατσισμός μπορεί να συνδυάζεται με διακρίσεις και μίσος για άλλους λόγους, συμπεριλαμβανομένης της θρησκείας και των πεποιθήσεων. Το στοιχείο αυτό θα πρέπει να ληφθεί υπόψη στο

¹⁶ [Δήλωση του Συμβουλίου σχετικά με την ενσωμάτωση της καταπολέμησης του αντισημιτισμού σε όλους τους τομείς πολιτικής](#), 2 Δεκεμβρίου 2020.

¹⁷ Από το 2020: η στρατηγική για την ισότητα των φύλων (2020-2025), το σχέδιο δράσης για την καταπολέμηση του ρατσισμού (2020-2025), το στρατηγικό πλαίσιο για την ισότητα, την ένταξη και τη συμμετοχή των Ρομά (2020-2030), η στρατηγική για την ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ (2020-2025) και η στρατηγική για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία (2021-2030). Επιπλέον, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συνέστησε την ειδική ομάδα για την ισότητα και διόρισε συντονίστρια για την καταπολέμηση του ρατσισμού.

¹⁸ Η παρούσα στρατηγική βασίζεται σε [ευρεία διαβούλευση](#) με τη συμμετοχή των εθνικών και περιφερειακών αρχών, εβραϊκών κοινοτήτων και οργανώσεων, ανεξάρτητων εμπειρογνομόνων και ερευνητών, του FRA, διεθνών οργανισμών και άλλων ενδιαφερόμενων μερών (Βλ. συνοπτική έκθεση [εδώ](#)).

πλαίσιο μιας διατομεακής προσέγγισης¹⁹ ώστε να ανοίξει πράγματι ο δρόμος για μια ΕΕ απαλλαγμένη από τον αντισημιτισμό, που θα διαφυλάξει την εβραϊκή ζωή σε όλη της την πολυμορφία και θα επιφέρει απτές βελτιώσεις για τους Εβραίους και το μέλλον τους στην Ευρώπη. Σε ειδικές περιπτώσεις, η παρούσα στρατηγική θα λαμβάνει επίσης υπόψη κοινά χαρακτηριστικά μεταξύ διακρίσεων που βιώνουν οι Εβραίοι και άλλες εθνοτικές ή θρησκευτικές μειονότητες.

I. ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΚΑΘΕ ΜΟΡΦΗΣ ΑΝΤΙΣΗΜΙΤΙΣΜΟΥ

«Ας μην ξεχνάμε: αυτό που πληγώνει περισσότερο τα θύματα δεν είναι η βαναυσότητα του δυνάστη αλλά η σιωπή του παρατηρητή».

— Elie Wiesel

Ο σύγχρονος αντισημιτισμός μπορεί να εντοπίζεται σε ριζοσπαστικές και ακραίες ομάδες που ασπάζονται τον δεξιό, αριστερό ή ισλαμικό εξτρεμισμό, μπορεί να καλύπτεται πίσω από τον αντισιωνισμό, αλλά μπορεί να απαντάται και στον πυρήνα της κοινωνίας²⁰. Η αντισημιτική ρητορική και συμπεριφορά μπορεί να είναι αποκάλυπτη ή συγκεκαλυμμένη, συνειδητή ή ασυνειδητή. Ο αντισημιτισμός μπορεί να λάβει τη μορφή παράνομων πράξεων, αξιόποινων στο πλαίσιο του δικαίου της ΕΕ ή του εθνικού δικαίου. Οι εκδηλώσεις αντισημιτισμού μπορεί να περιλαμβάνουν τον αντισημιτισμό σε σχέση με το Ισραήλ²¹, τη συνηθέστερη μορφή αντισημιτισμού την οποία υφίστανται οι Εβραίοι στο διαδίκτυο σήμερα στην Ευρώπη²². Οι από πολλών ετών αντισημιτικές ιστορίες συνωμοσίας και η παραπληροφόρηση, παρότι δεν είναι κατ' ανάγκη παράνομες, είναι επικίνδυνες. Διαιωνίζουν προκαταλήψεις και στερεότυπα και μπορούν να οδηγήσουν σε διακρίσεις, περιθωριοποίηση, ριζοσπαστικοποίηση και εγκλήματα μίσους.

Από το 2017, η Επιτροπή χρησιμοποιεί τον νομικά μη δεσμευτικό ορισμό εργασίας για τον αντισημιτισμό της IHRA (στο εξής: ορισμός της IHRA)²³ ως πρακτικό εργαλείο καθοδήγησης και ως βάση στο έργο της για την καταπολέμηση του αντισημιτισμού²⁴. Ο ορισμός της IHRA είναι το σημείο αναφοράς για την προώθηση μιας προσέγγισης με βάση

¹⁹ Βλ., για παράδειγμα, Graham, D. και Boyd, J., «[Understanding more about antisemitic hate crime: Do the experiences, perceptions and behaviours of European Jews vary by gender, age and religiosity?](#)» - Institute for Jewish Policy Research, 2017.

²⁰ Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τους φορείς του αντισημιτισμού, βλ. [δεύτερη έρευνα του FRA, 2018](#).

²¹ Ορολογία που χρησιμοποιείται από πολλούς ενδιαφερόμενους φορείς, σύμφωνα με τον ορισμό της IHRA, και αφορά, π.χ., κατηγορίες κατά Εβραίων πολιτών ότι είναι πιο πιστοί στο Ισραήλ, ή τις υποτιθέμενες προτεραιότητες των Εβραίων παγκοσμίως, σε σχέση με τα συμφέροντα των δικών τους κρατών· ισχυρισμούς ότι η ύπαρξη του κράτους του Ισραήλ είναι ένα ρατσιστικό εγχείρημα· απόδοση στους Εβραίους συλλογικής ευθύνης για ενέργειες του κράτους του Ισραήλ.

²² Ποσοστό 79 % των Ευρωπαίων Εβραίων αισθάνονται κατηγορούμενοι για κάτι που έπραξε το κράτος του Ισραήλ. Το 69 % αναφέρουν ότι η αραβοϊσραηλινή σύγκρουση έχει αντίκτυπο στο αίσθημα ασφάλειας ([δεύτερη έρευνα του FRA, 2018](#)).

²³ Ο ορισμός αναφέρει: *Ο αντισημιτισμός είναι μια συγκεκριμένη αντίληψη για τους Εβραίους, η οποία μπορεί να εκφράζεται ως μίσος εναντίον των Εβραίων. Οι λεκτικές και σωματικές εκδηλώσεις αντισημιτισμού στρέφονται κατά Εβραίων ή μη Εβραίων και/ή των περιουσιών τους, των ιδρυμάτων και θρησκευτικών χώρων της εβραϊκής κοινότητας. Ο ορισμός της IHRA* περιλαμβάνει ορισμένα χαρακτηριστικά παραδείγματα.

²⁴ Ο ορισμός της IHRA υιοθετήθηκε από το Συμβούλιο με τις δηλώσεις του [2018](#) και του [2020](#) και από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με το [ψήφισμα](#) της 1ης Ιουνίου 2017. Χρησιμοποιείται στην εκπαίδευση και την κατάρτιση αλλά και για το ξεσκέπασμα του αντισημιτισμού και δεν επηρεάζει τους νομικούς ορισμούς σε επίπεδο ΕΕ και εθνικό επίπεδο οι οποίοι καθορίζουν σε ποιον βαθμό μια συμπεριφορά ή ρητορική θα μπορούσαν να συνιστούν παράνομη διάκριση, ρητορική μίσους, μεροληπτικό κίνητρο για έγκλημα μίσους ή παράνομες εκδηλώσεις αντισημιτισμού.

τα δικαιώματα και επίκεντρο το θύμα²⁵. Τον Ιανουάριο του 2021 η Επιτροπή, σε συνεργασία με την IHRA, δημοσίευσε το «Εγχειρίδιο για την πρακτική χρήση του ορισμού εργασίας της IHRA για τον αντισημιτισμό»²⁶, στο οποίο παρουσιάζονται καλές πρακτικές από όλη την Ευρώπη όσον αφορά τη χρήση του ορισμού από διεθνείς οργανισμούς, εθνικές διοικήσεις, την κοινωνία των πολιτών και τις εβραϊκές κοινότητες²⁷.

1.1. Καταπολέμηση του αντισημιτισμού σε όλους τους τομείς πολιτικής και κινητοποίησης κονδυλίων της ΕΕ

Η καταπολέμηση του αντισημιτισμού είναι μια σύνθετη πρόκληση. Οι πολυεπίπεδες εκδηλώσεις του και η εξάπλωσή του σε όλο το κοινωνικό και πολιτικό φάσμα απαιτούν συνολική απάντηση, που θα εκτείνεται, μεταξύ άλλων, από ένα στέρεο νομικό πλαίσιο το οποίο θα εφαρμόζεται σωστά, έως τα ζητήματα ασφάλειας, την εκπαίδευση και τις πολιτικές ένταξης.

Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θα λαμβάνει συστηματικά υπόψη την καταπολέμηση του αντισημιτισμού κατά την κατάρτιση πολιτικών, νομοθεσίας και χρηματοδοτικών προγραμμάτων, και καλεί τα άλλα θεσμικά όργανα της ΕΕ να συνεργαστούν για την ενίσχυση της ενσωμάτωσης εργαλείων και πρακτικών. Εξάλλου, τα κράτη μέλη έχουν ήδη δεσμευτεί για την πρόληψη και την καταπολέμηση όλων των μορφών αντισημιτισμού μέσω νέων εθνικών στρατηγικών ή μέτρων στο πλαίσιο υφιστάμενων εθνικών στρατηγικών και/ή σχεδίων δράσης για την πρόληψη του ρατσισμού, της ξενοφοβίας, της ριζοσπαστικοποίησης και του βίαιου εξτρεμισμού²⁸. Για να αποφέρουν αποτελέσματα, οι εν λόγω στρατηγικές θα πρέπει να περιλαμβάνουν στοχευμένες δράσεις και να λαμβάνουν κατάλληλη χρηματοδοτική στήριξη. Η υιοθέτηση του ορισμού της IHRA²⁹ και ο διορισμός ειδικών απεσταλμένων ή συντονιστών από όλα τα κράτη μέλη συνιστούν επίσης απαραίτητα βήματα για την αποτελεσματική δράση σε εθνικό επίπεδο.

Η ενισχυμένη συμμετοχή οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και εβραϊκών κοινοτήτων είναι καίριας σημασίας για την επιτυχία της στρατηγικής. Η Επιτροπή στοχεύει να ενισχύσει την ενεργή συνεργασία μαζί τους και να παράσχει χρηματοδοτική στήριξη για πρωτοβουλίες που αναλαμβάνονται σε όλους τους τομείς που καλύπτει η στρατηγική.

Θα επιδιωχθούν στοχευμένες δράσεις μέσω ευρέος φάσματος προγραμμάτων χρηματοδότησης της ΕΕ³⁰, ιδίως του προγράμματος «Πολίτες, ισότητα, δικαιώματα και αξίες» (στο εξής: πρόγραμμα CERV)³¹, το οποίο, με προϋπολογισμό 1,55 δις. EUR, είναι το μεγαλύτερο διαχρονικά πρόγραμμα χρηματοδότησης της ΕΕ για την προαγωγή των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Επιπρόσθετα, θα υποστηριχθούν συναφείς δράσεις μέσω προγραμμάτων της ΕΕ, όπως τα προγράμματα «Δικαιοσύνη», «Ορίζων Ευρώπη», «Δημιουργική Ευρώπη», Erasmus+, το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας, τα ταμεία για την πολιτική συνοχής, ο Μηχανισμός Γειτονίας, Ανάπτυξης και Διεθνούς Συνεργασίας (NDICI) και ο Μηχανισμός Προενταξιακής Βοήθειας (MIPB). Επιπλέον, μέσω του Μέσου Τεχνικής

²⁵ Πρόσφατα διατυπώθηκαν και άλλοι ορισμοί για τον αντισημιτισμό, όπως στο πλαίσιο των εγγράφων Nexus Document (2020) και Jerusalem Declaration on Antisemitism (2021).

²⁶ [Handbook for the practical use of the IHRA working definition of antisemitism](#).

²⁷ Οι [συστάσεις γενικής πολιτικής για την πρόληψη και την καταπολέμηση του αντισημιτισμού](#) που δημοσίευσε η επιτροπή του Συμβουλίου της Ευρώπης κατά του ρατσισμού (ECRI) στις 14 Σεπτεμβρίου 2021 μπορούν επίσης να αξιοποιηθούν ως χρήσιμο σημείο αναφοράς.

²⁸ [Δήλωση του Συμβουλίου σχετικά με την ενσωμάτωση της καταπολέμησης του αντισημιτισμού σε όλους τους τομείς πολιτικής](#), 2 Δεκεμβρίου 2020.

²⁹ [Κράτη μέλη που έχουν ήδη υιοθετήσει ή επικυρώσει τον ορισμό της IHRA](#): Αυστρία, Βέλγιο, Βουλγαρία, Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα, Ισπανία, Ιταλία, Κάτω Χώρες, Κύπρος, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Ουγγαρία, Ρουμανία, Σλοβακία Σλοβενία, Σουηδία και Τσεχία.

³⁰ Στο πλαίσιο του τρέχοντος πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου για την περίοδο 2021-2027.

³¹ [C\(2021\) 2699 final· Πρόγραμμα CERV](#).

Υποστήριξης, η Επιτροπή μπορεί να χρηματοδοτεί διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις στα κράτη μέλη, μεταξύ άλλων σε πολυκρατική βάση, για την ενίσχυση της συνεργασίας και την αξιοποίηση βέλτιστων πρακτικών στην καταπολέμηση των διακρίσεων και του αντισημιτισμού.

Όλες οι δράσεις που αναλαμβάνουν τα κράτη μέλη για την εκτέλεση κονδυλίων της ΕΕ πρέπει να τηρούν πλήρως την αρχή της απαγόρευσης των διακρίσεων. Ειδικότερα, ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, που απαγορεύει κάθε διάκριση, μεταξύ άλλων, λόγω φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, πρέπει να τηρείται κατά την κατάρτιση, υλοποίηση, παρακολούθηση, υποβολή εκθέσεων και αξιολόγηση των προγραμμάτων. Σε περίπτωση παράβασης των κανόνων της ΕΕ κατά των διακρίσεων, συμπεριλαμβανομένων των διακρίσεων κατά Εβραίων λόγω της θρησκείας ή της εθνότητας τους, η χρηματοδότηση μπορεί να ανασταλεί. Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη παρακολουθούν την τήρηση των εν λόγω κανόνων στο πλαίσιο όλων των χρηματοδοτούμενων από την ΕΕ προγραμμάτων.

Προκειμένου να στηρίξει την υλοποίηση της παρούσας στρατηγικής και να συμβάλει στον συντονισμό των προσπαθειών των κρατών μελών, η Επιτροπή θα θεσμοθετήσει την **ad hoc ομάδα εργασίας για την καταπολέμηση του αντισημιτισμού** με τη μορφή μόνιμης δομής στο πλαίσιο της οποίας θα έρχονται σε επαφή κράτη μέλη, εκπρόσωποι εβραϊκών κοινοτήτων και άλλοι ενδιαφερόμενοι φορείς.

Ο Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ (FRA) θα στηρίξει επίσης την ΕΕ και τα κράτη μέλη, παρέχοντας στοιχεία, συνδρομή και εμπειρογνώσια κατά την παρακολούθηση της υλοποίησης της παρούσας στρατηγικής και των εθνικών στρατηγικών ή σχεδίων δράσης για την καταπολέμηση του αντισημιτισμού.

Βασικές δράσεις:

Η Επιτροπή:

- Θα διοργανώνει ετήσιο **φόρουμ της κοινωνίας των πολιτών για την καταπολέμηση του αντισημιτισμού**, στο πλαίσιο του οποίου θα έρχονται σε επαφή εκπρόσωποι της Επιτροπής και των εβραϊκών κοινοτήτων, της κοινωνίας των πολιτών και άλλων ενδιαφερόμενων φορέων, προκειμένου να δημιουργηθούν δεσμοί και να μεγιστοποιηθούν τα αποτελέσματα των κοινών δράσεων και της χρηματοδότησης της ΕΕ.
- Θα στηρίξει τις προσπάθειες των κρατών μελών κατά τον **σχεδιασμό και την υλοποίηση εθνικών στρατηγικών** για την καταπολέμηση του αντισημιτισμού ή των διακρίσεων, μέσω του Μέσου Τεχνικής Υποστήριξης³², και θα προβεί στην αξιολόγησή τους έως το τέλος του 2023.

Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται:

- **Να εκπονήσουν εθνικές στρατηγικές** έως το τέλος του 2022 για την καταπολέμηση του αντισημιτισμού, ή να συμπεριλάβουν μέτρα στα οικεία σχέδια δράσης για την καταπολέμηση του ρατσισμού, και να παράσχουν **επαρκή χρηματοδότηση** για την υλοποίησή τους.
- **Να υιοθετήσουν και να χρησιμοποιούν τον ορισμό της IHRA για τον αντισημιτισμό** και να ενθαρρύνουν τις τοπικές αρχές, τις περιφέρειες, τους δήμους και άλλα θεσμικά όργανα και οργανισμούς να πράξουν ανάλογα.
- **Να διορίσουν ειδικούς απεσταλμένους/συντονιστές** για την καταπολέμηση του αντισημιτισμού και τη διαφύλαξη της εβραϊκής ζωής.

³² [Κανονισμός \(ΕΕ\) 2021/240](#).

1.2. Καταπολέμηση της αντισημιτικής ρητορικής μίσους και των εγκλημάτων μίσους

Οι Εβραίοι είναι ο βασικός στόχος εγκλημάτων που διαπράττονται λόγω αντισημιτικών προκαταλήψεων³³. Εντούτοις, οι λεκτικές και σωματικές εκδηλώσεις αντισημιτισμού μπορεί να στρέφονται εξίσου εναντίον μη Εβραίων³⁴.

Το 71 % των Εβραίων που ενίοτε φορούν ή προβάλλουν αντικείμενα που θα μπορούσαν να τους ταυτοποιήσουν ως Εβραίους αποφεύγουν να το κάνουν, τουλάχιστον περιστασιακά³⁵.

Ποσοστό 44 % των νεαρών Ευρωπαίων Εβραίων έχουν υποστεί αντισημιτική παρενόχληση³⁶.

Η απόφαση-πλαίσιο της ΕΕ για την καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας μέσω του ποινικού δικαίου³⁷ παρέχει ένα ισχυρό νομικό πλαίσιο για την καταπολέμηση αντισημιτικών εγκλημάτων μίσους και ρητορικής μίσους, συμπεριλαμβανομένων της δημόσιας επιδοκιμασίας, της άρνησης ή της χονδροειδούς υποβάθμισης της σοβαρότητας του Ολοκαυτώματος κατά τρόπο που είναι πιθανόν να υποκινήσει βία ή μίσος. Η πλήρης και ορθή μεταφορά της στα εθνικά δίκαια αποτελεί προτεραιότητα για την Επιτροπή³⁸. Οι αρχές επιβολής του νόμου και οι δικαστικές αρχές διαδραματίζουν καίριο ρόλο στην αποτελεσματική εφαρμογή της νομοθεσίας για τη ρητορική μίσους και τα εγκλήματα μίσους (συμπεριλαμβανομένης της απόφασης-πλαισίου) και τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των θυμάτων. Με στόχο την περαιτέρω ενίσχυση του νομικού πλαισίου, το 2021 η Επιτροπή θα παρουσιάσει μια πρωτοβουλία για τη διεύρυνση του καταλόγου των «εγκλημάτων της ΕΕ», ώστε να καλύπτει τα εγκλήματα μίσους και τη ρητορική μίσους³⁹.

Η Επιτροπή στηρίζει τα κράτη μέλη μέσω της ομάδας υψηλού επιπέδου για την καταπολέμηση του ρατσισμού, της ξενοφοβίας και άλλων μορφών μισαλλοδοξίας⁴⁰ και συνεργάζεται με τον Οργανισμό της ΕΕ για την Κατάρτιση στον Τομέα της Επιβολής του Νόμου (CEPOL), τον FRA⁴¹, το ευρωπαϊκό δίκτυο κατάρτισης δικαστικών (ΕΔΚΔ), τα κράτη μέλη και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών για την **ανάπτυξη κατάρτισης και ικανοτήτων** για τις αρχές επιβολής του νόμου και τις δικαστικές αρχές, τη βελτίωση της καταγραφής και της συλλογής δεδομένων για τα εγκλήματα μίσους, καθώς και προκειμένου

³³ Σύμφωνα με την επισκόπηση με τίτλο [Antisemitism: Overview of antisemitic incidents recorded in the European Union 2009-2019](#) τα κράτη μέλη, όπως επίσης και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που δραστηριοποιούνται στον τομέα, καταγράφουν χιλιάδες επίσημες καταγγελίες περιστατικών ετησίως.

³⁴ Σύμφωνα με τον [ορισμό της IHRA για τον αντισημιτισμό](#).

³⁵ [Δεύτερη έρευνα του FRA, 2018](#).

³⁶ [Young Jewish Europeans: perceptions and experiences of antisemitism](#), FRA, 2019.

³⁷ [Απόφαση-πλαίσιο 2008/913/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 28ης Νοεμβρίου 2008](#)

³⁸ Από τον Οκτώβριο του 2020 η Επιτροπή έχει κινήσει αρκετές διαδικασίες παράβασης ώστε να διασφαλίσει την πλήρη και ορθή μεταφορά της απόφασης-πλαισίου στο εθνικό δίκαιο από τα κράτη μέλη.

³⁹ Στο άρθρο 83 της ΣΛΕΕ.

⁴⁰ <https://ec.europa.eu/newsroom/just/items/51025/en>

⁴¹ [Encouraging hate crime reporting - The role of law enforcement and other authorities](#), FRA, 2021.

να ενθαρρύνει τα θύματα να καταγγέλλουν τα εγκλήματα μίσους και να ενισχύσει τη συνεργασία μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου και των εβραϊκών κοινοτήτων.

Η στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα των θυμάτων (2020-2025)⁴² έχει ως στόχο να διασφαλίσει ότι τα θύματα εγκληματικότητας, συμπεριλαμβανομένων των αντισημιτικών εγκλημάτων μίσους, μπορούν να ασκούν πλήρως τα δικαιώματά τους και προστατεύονται έναντι της δευτερογενούς θυματοποίησης⁴³. **Οι δομές στήριξης θυμάτων περιστατικών αντισημιτισμού στην Ευρώπη είναι συχνά ανεπαρκείς.** Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να θεσπίσουν ολοκληρωμένες και στοχευμένες υπηρεσίες ειδικής υποστήριξης για τα πιο ευάλωτα θύματα, συμπεριλαμβανομένων των θυμάτων αντισημιτικών εγκλημάτων μίσους. Θα πρέπει επίσης να διασφαλίσουν την παροχή ειδικής κατάρτισης σχετικά με την απαγόρευση των διακρίσεων στις αστυνομικές αρχές και άλλους που έρχονται σε επαφή με θύματα αντισημιτικών εγκλημάτων μίσους.

Η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να παρακολουθεί την εφαρμογή της **οδηγίας για τα δικαιώματα των θυμάτων**⁴⁴, η οποία διασφαλίζει ότι όλα τα θύματα εγκλημάτων έχουν δικαιώματα, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης σε υπηρεσίες ειδικής υποστήριξης και σε μέτρα προστασίας που ανταποκρίνονται στις εξατομικευμένες ανάγκες και στον ευάλωτο χαρακτήρα τους. Με τη **στρατηγική για την ευρωπαϊκή δικαστική κατάρτιση 2021-2024**⁴⁵, η Επιτροπή στηρίζει την κατάρτιση των επαγγελματιών του τομέα απονομής δικαιοσύνης, ώστε να διασφαλίζεται ότι η νομοθεσία της ΕΕ εφαρμόζεται ορθά και ότι οι επαγγελματίες διαθέτουν τις σχετικές δεξιότητες. Η Επιτροπή θα στηρίζει επίσης την **εκπόνηση προγραμμάτων κατάρτισης και υλικού για τον αντισημιτισμό**, τα οποία θα δημοσιεύσει στην «ευρωπαϊκή πλατφόρμα κατάρτισης»⁴⁶ της διαδικτυακής πύλης της ευρωπαϊκής ηλεκτρονικής δικαιοσύνης. Με τη **στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού**⁴⁷, η Επιτροπή στοχεύει στην ενσωμάτωση των δικαιωμάτων των παιδιών σε όλες τις πολιτικές της ΕΕ, ώστε να προστατεύονται καλύτερα τα παιδιά που είναι θύματα διακρίσεων, μεταξύ άλλων για λόγους θρησκείας ή πεποιθήσεων.

Τα αξιόπιστα και συγκρίσιμα δεδομένα σχετικά με περιστατικά αντισημιτισμού είναι καίριας σημασίας για την αξιολόγηση της διάδοσης του αντισημιτισμού στην Ευρώπη και την αποτελεσματική του αντιμετώπιση⁴⁸. Η καταγραφή των καταγγελιών περιστατικών συχνά δεν εμφανίζει συνέπεια, καθώς τα κράτη μέλη χρησιμοποιούν διαφορετικές μεθοδολογίες και, συνεπώς, τα δεδομένα δεν είναι συγκρίσιμα. Στο πλαίσιο της ομάδας υψηλού επιπέδου για την καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας, **ο FRA θα συνδράμει τα κράτη μέλη προκειμένου να βελτιώσουν και να ευθυγραμμίσουν τις μεθοδολογίες τους** για την καταγραφή και τη συλλογή δεδομένων σχετικά με εγκλήματα μίσους, συμπεριλαμβανομένου του αντισημιτισμού.

Η μη υποβολή καταγγελίας για όλα τα περιστατικά αποτελεί πρόβλημα: 79 % των Εβραίων που συμμετείχαν στην έρευνα δεν κατήγγειλαν σε καμία οργάνωση το σοβαρότερο

⁴² [COM\(2020\) 258 final](#).

⁴³ Η δευτερογενής θυματοποίηση μπορεί να οριστεί ως οι αρνητικές συνέπειες για τα θύματα λόγω της συμμετοχής τους σε ποινικές διαδικασίες, συμπεριλαμβανομένης της έκθεσης των θυμάτων σε επαφή με τους δράστες, τις δικαστικές αρχές και/ή το ευρύ κοινό.

⁴⁴ [Οδηγία 2012/29/ΕΕ](#).

⁴⁵ [COM\(2020\) 713 final](#).

⁴⁶ [Ευρωπαϊκή πλατφόρμα κατάρτισης \(ΕΠΚ\)](#).

⁴⁷ [COM\(2021\) 142 final](#).

⁴⁸ Η Γερμανία και το [Ηνωμένο Βασίλειο](#) χρηματοδοτούν [ΜΚΟ](#) οι οποίες καταγράφουν περιστατικά αντισημιτισμού χρησιμοποιώντας μεθοδολογία που έχει συμφωνηθεί με τις αστυνομικές αρχές. Οι εν λόγω ΜΚΟ συνδέονται με δομές της εβραϊκής κοινότητας και συμβάλλουν στη δημιουργία των επίσημων στατιστικών στοιχείων των αστυνομικών αρχών.

περιστατικό αντισημιτισμού που υπέστησαν⁴⁹. Στο πλαίσιο αυτό, τα κράτη μέλη θα πρέπει να διευκολύνουν τα θύματα αντισημιτικών εγκλημάτων μίσους και ρητορικής μίσους να καταγγέλλουν τα περιστατικά, παρέχοντας διάφορους διαύλους, ώστε να αυξηθεί το ποσοστό υποβολής καταγγελιών και να βελτιωθεί η καταγραφή των εν λόγω περιστατικών.

Βασικές δράσεις:

Η Επιτροπή:

- Θα στηρίζει οργανώσεις και έργα που στοχεύουν στην καταπολέμηση και την **καταγραφή της αντισημιτικής ρητορικής μίσους και των εγκλημάτων μίσους** μέσω του προγράμματος CERV.
- Θα συνδράμει τα κράτη μέλη ώστε να διασφαλιστεί η διάθεση και η προσβασιμότητα **ολοκληρωμένων και στοχευμένων υπηρεσιών υποστήριξης** για θύματα αντισημιτικών εγκλημάτων μίσους, μεταξύ άλλων μέσω χρηματοδότησης της ΕΕ.
- Θα ενισχύσει τη στήριξη σε **προγράμματα κατάρτισης και δραστηριότητες ανάπτυξης ικανοτήτων στον τομέα της αντιμετώπισης του αντισημιτισμού για επαγγελματίες της δικαιοσύνης και της επιβολής του νόμου**, μεταξύ άλλων μέσω του ευρωπαϊκού δικτύου κατάρτισης δικαστικών (ΕΔΚΔ) και του Οργανισμού της ΕΕ για την Κατάρτιση στον Τομέα της Επιβολής του Νόμου (CEPOL).

Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται:

- Να ολοκληρώσουν άμεσα τη **μεταφορά στο εθνικό δίκαιο και την εφαρμογή της απόφασης-πλαίσιου** για την καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας και να διώκουν την αντισημιτική ρητορική μίσους και τα εγκλήματα μίσους σύμφωνα με τη νομοθεσία της ΕΕ και την εθνική νομοθεσία.
- Να βρίσκονται σε στενό συντονισμό με το ΕΔΚΔ και τον CEPOL και να συνεργάζονται με οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών για **δραστηριότητες κατάρτισης** με στόχο την αντιμετώπιση του αντισημιτισμού.

1.3. Αντιμετώπιση του αντισημιτισμού στο διαδίκτυο

Ο αντισημιτισμός είναι ευρέως διαδεδομένος στο διαδίκτυο⁵⁰ και μπορεί να οδηγήσει σε ριζοσπαστικοποίηση και σωματικές επιθέσεις. Η αντισημιτική ρητορική —εντός και εκτός διαδικτύου— η οποία υποκινεί βία ή μίσος θεωρείται αξιόποινη πράξη δυνάμει της απόφασης-πλαίσιου για την καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας. Τα αντισημιτικά στερεότυπα, οι ιστορίες συνωμοσίας και η παραπληροφόρηση, παρότι δεν είναι κατ' ανάγκη παράνομα, είναι επικίνδυνα. Από την έναρξη της πανδημίας COVID-19, ο αντισημιτισμός στο διαδίκτυο σημείωσε κατακόρυφη άνοδο⁵¹. Για την αποτελεσματική αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος, απαιτούνται περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο που διακινείται διαδικτυακά το αντισημιτικό περιεχόμενο, καθώς και το υπόβαθρο και τα κίνητρα όσων κοινοποιούν τέτοιου είδους περιεχόμενο. Επίσης, θα πρέπει να βρεθούν

⁴⁹ [Δεύτερη έρευνα του FRA, 2018](#).

⁵⁰ Το 89 % των Ευρωπαίων Εβραίων που συμμετείχαν στην έρευνα θεωρεί ότι ο αντισημιτισμός είναι το μεγαλύτερο πρόβλημα στο διαδίκτυο, με το 80 % από αυτούς να αναφέρουν ότι οι αντισημιτικές δηλώσεις ήταν το συνηθέστερο είδος «τοξικής» γλώσσας που αντιμετώπισαν. ([Δεύτερη έρευνα του FRA, 2018](#)). Οι Εβραίοι είναι ο μεγαλύτερος στόχος «τοξικών» σχολίων στο διαδίκτυο (το ποσοστό κυμαίνεται από 6,3 % έως 27,9 % των περιπτώσεων, αναλόγως της πλατφόρμας). Μελέτη: [Heroes and scapegoats](#), 2021.

⁵¹ Σε μελέτη σχετικά με [την άνοδο του αντισημιτισμού στο διαδίκτυο κατά τη διάρκεια της πανδημίας](#) διαπιστώθηκε επταπλάσια αύξηση των αντισημιτικών αναρτήσεων σε λογαριασμούς στη γαλλική γλώσσα και άνω της 13πλάσιας αύξησης σε αντίστοιχους λογαριασμούς στη γερμανική γλώσσα κατά τη διάρκεια της πανδημίας.

νέες και καινοτόμες μέθοδοι για την αντιμετώπιση των διακρίσεων και του αντισημιτικού κυβερνομίσους.

Η πρόσβαση σε **ναζιστικά σύμβολα, αναμνηστικά και λογοτεχνικά έργα**, καθώς και σύγχρονες εκδοχές τους, είναι εύκολη στο διαδίκτυο. Η προβολή και πώληση τέτοιου είδους προϊόντων μπορεί να συνιστά ρητορική μίσους στο πλαίσιο εθνικών νομοθεσιών που εφαρμόζουν την απόφαση-πλαίσιο σε περίπτωση που υποκινούν δημόσια μίσος και βία. Εντούτοις, ακόμη και αν δεν ισχύει κάτι τέτοιο, η διαθεσιμότητά τους στο διαδίκτυο μπορεί να διαιωνίσει τη ναζιστική ιδεολογία και να προωθήσει αντισημιτικές υποκουλτούρες. Είναι ανάγκη να ενισχυθεί ο διάλογος με τον κλάδο και τις εταιρείες πληροφορικής, με βάση την εμπειρία του κώδικα δεοντολογίας για την καταπολέμηση της παράνομης ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο, ώστε να διασφαλιστεί η συνεργασία τους για την αποτροπή της προβολής και/ή πώλησης τέτοιου είδους αντικειμένων.

Η **οδηγία για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων**⁵² ορίζει ότι τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι πάροχοι πλατφόρμας διαμοιρασμού βίντεο λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα για την προστασία του ευρέος κοινού από οπτικοακουστικό περιεχόμενο και εμπορικές ανακοινώσεις που εμπεριέχουν υποκίνηση σε βία ή μίσος, συμπεριλαμβανομένου του αντισημιτικού περιεχομένου. Η πρόταση **πράξης για τις ψηφιακές υπηρεσίες**⁵³ καθορίζει σαφείς, εναρμονισμένες υποχρεώσεις δέουσας επιμέλειας για τις διαδικτυακές πλατφόρμες, συμπεριλαμβανομένων των διαδικασιών ειδοποίησης και δράσης για παράνομο περιεχόμενο και προϊόντα, που επιτρέπει στους χρήστες να καταγγέλλουν τη ρητορική μίσους με εύκολο και αποτελεσματικό τρόπο. Επιπλέον, όσον αφορά τις πολύ μεγάλες διαδικτυακές πλατφόρμες, η πρόταση επικεντρώνεται στην αντιμετώπιση των κενών που έχουν εναπομείνει και επιτρέπουν την παράνομη και επιβλαβή συμπεριφορά στο διαδίκτυο, ιδίως κατά ευάλωτων ομάδων.

Ο **κώδικας δεοντολογίας για την καταπολέμηση της παράνομης ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο**⁵⁴ είναι μια συνεργασία, σε εθελοντική βάση, μεταξύ της Επιτροπής και εταιρειών πληροφορικής για την πρόληψη της διάδοσης παράνομης ρητορικής μίσους, συμπεριλαμβανομένης της αντισημιτικής. Για να διευκολυνθεί η ανάληψη ολοκληρωμένης δράσης από πλευράς κρατών μελών της ΕΕ με στόχο ομάδες και άτομα που διαδίδουν περιεχόμενο μίσους και τρομοκρατικό περιεχόμενο στο διαδίκτυο, η Ευρωπαϊκή συντονίζει πανευρωπαϊκές ημερίδες δράσης που στοχεύουν τη ρατσιστική και ξενοφοβική ρητορική μίσους⁵⁵ στο διαδίκτυο και το διαδικτυακό τρομοκρατικό και βίαιο εξτρεμιστικό περιεχόμενο, συμπεριλαμβανομένου του αντισημιτικού περιεχομένου.

Στο πλαίσιο του **σχεδίου δράσης κατά της παραπληροφόρησης**⁵⁶ και του **ευρωπαϊκού σχεδίου δράσης για τη δημοκρατία**⁵⁷ η Επιτροπή και η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης (EYED) θα εξακολουθήσουν να δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στην ανάλυση και την αντιμετώπιση εκστρατειών παραπληροφόρησης, ρητορικής μίσους, υποκίνησης σε βία και εξτρεμιστικής ρητορικής, μεταξύ άλλων μέσω της ειδικής ομάδας East Stratcom της EYED. Επιπλέον, ο **κώδικας δεοντολογίας για την παραπληροφόρηση**⁵⁸ ενισχύεται⁵⁹, συμβάλλοντας και αυτός στη βελτίωση της καταπολέμησης του αντισημιτισμού στο διαδίκτυο. Οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών συνεργάζονται στενά με την Επιτροπή και με διαδικτυακές πλατφόρμες για την εφαρμογή του κώδικα δεοντολογίας για την

⁵² [Οδηγία 2010/13/ΕΕ](#).

⁵³ [COM\(2020\) 825 final](#).

⁵⁴ [Κώδικας δεοντολογίας για την καταπολέμηση της παράνομης ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο](#).

⁵⁵ [Stopping Hate Speech Online: Europol Coordinates First Europe-Wide Action Day](#), 5 Νοεμβρίου 2020.

⁵⁶ [JOIN\(2018\) 36 final](#).

⁵⁷ [COM\(2020\) 790 final](#).

⁵⁸ [Κώδικας δεοντολογίας για την παραπληροφόρηση](#).

⁵⁹ [COM\(2021\) 262 final](#).

καταπολέμηση της παράνομης ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο και του κώδικα δεοντολογίας για την παραπληροφόρηση.

Οι νέες τεχνολογίες παρουσιάζουν νέες ευκαιρίες για τη βελτίωση της ζωής των ατόμων, αλλά μπορούν επίσης να εντείνουν τις διακρίσεις και να οδηγήσουν σε αύξηση του επιβλαβούς περιεχομένου στο διαδίκτυο, συμπεριλαμβανομένου του αντισημιτικού περιεχομένου. Η **πράξη για την τεχνητή νοημοσύνη (TN)**⁶⁰ έχει ως στόχο να αποτρέψει τη διάδοση διακρίσεων και προκαταλήψεων, συμπεριλαμβανομένου του αντισημιτικού μίσους, μέσω συστημάτων TN υψηλού κινδύνου. Οι αλγόριθμοι TN μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν για την ενίσχυση θετικών μηνυμάτων και αντιαφηγημάτων, φέρνοντας σε επαφή εμπειρογνώμονες για την αντιμετώπιση του αντισημιτισμού, των ιστοριών συνωμοσίας και της άρνησης ή στρέβλωσης του Ολοκαυτώματος στο διαδίκτυο.

Βασικές δράσεις:

Η Επιτροπή:

- Θα ενισχύσει την καταπολέμηση του αντισημιτισμού στο διαδίκτυο, στηρίζοντας τη δημιουργία ενός **πανευρωπαϊκού δικτύου αξιόπιστων πηγών επισημάνσης παράνομου περιεχομένου και εβραϊκών οργανώσεων**, σύμφωνα με τον κώδικα δεοντολογίας για την καταπολέμηση της παράνομης ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο. Επίσης, θα στηρίξει το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο Ψηφιακών Μέσων και τους εθνικούς του κόμβους ώστε να **ενισχύσουν τις ικανότητες των οικείων ελεγκτών γεγονότων** σε σχέση με την παραπληροφόρηση και θα συνεργαστεί με ανεξάρτητους οργανισμούς για τη δημιουργία **αντιαφηγημάτων**, μεταξύ άλλων και σε γλώσσες τρίτων χωρών.
- Θα διοργανώσει έναν **μαραθώνιο ανάπτυξης εφαρμογών (Hackathon)** για να διευκολύνει τις ανταλλαγές μεταξύ εμπειρογνομόνων, ώστε να αναπτυχθούν νέοι καινοτόμοι τρόποι αντιμετώπισης του αντισημιτισμού στο διαδικτυακό και ψηφιακό περιβάλλον.
- Θα συνεργαστεί με τον κλάδο και τις εταιρείες πληροφορικής για την **πρόληψη της παράνομης προβολής και πώλησης ναζιστικών συμβόλων, αναμνηστικών και λογοτεχνικών έργων** στο διαδίκτυο.
- Θα διενεργήσει **ολοκληρωμένη ανάλυση δεδομένων** για την καλύτερη κατανόηση της διάδοσης του αντισημιτισμού στο διαδίκτυο, του τρόπου διάδοσης και εξάπλωσής του.
- Θα αντιμετωπίσει την αντισημιτική ρητορική μίσους στο πλαίσιο της προσεχούς επικαιροποιημένης **στρατηγικής για ένα διαδίκτυο καλύτερα προσαρμοσμένο στα παιδιά**.

Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται:

- **Να στηρίζουν, μεταξύ άλλων και χρηματοδοτικά, τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών** στην καταπολέμηση της αντισημιτικής ρητορικής μίσους, της παραπληροφόρησης και των ιστοριών συνωμοσίας στο διαδίκτυο, στις αντίστοιχες γλώσσες.
- **Να ενισχύσουν την ικανότητα** των εθνικών αρχών επιβολής του νόμου και απονομής δικαιοσύνης για τη δίωξη της ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο.

1.4. Καταπολέμηση των αντισημιτικών διακρίσεων

⁶⁰ [COM\(2021\) 206 final](#).

Οι Εβραίοι κινδυνεύουν να υποστούν διακρίσεις, ιδίως όταν μπορούν να ταυτοποιηθούν ως Εβραίοι, π.χ. όταν φορούν το *kippah* ή περιδέραιο με το άστρο του Δαβίδ ή όταν εκφράζονται ανοικτά για την εβραϊκή τους ταυτότητα. Ενδέχεται να κινδυνεύουν από διακριτική μεταχείριση όταν αναζητούν εργασία ή στον χώρο εργασίας και σε άλλους τομείς, όπως η εκπαίδευση, η υγεία ή η στέγαση. Το δίκαιο της ΕΕ απαγορεύει τις διακρίσεις λόγω φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, συμπεριλαμβανομένου του αντισημιτισμού. Ειδικότερα, η **οδηγία για τη φυλετική ισότητα**⁶¹ παρέχει προστασία στους Εβραίους έναντι διακρίσεων (συμπεριλαμβανομένης της παρενόχλησης) λόγω «φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής» σε ορισμένους τομείς της ζωής⁶² και η **οδηγία για την ισότητα στην απασχόληση**⁶³ παρέχει προστασία στους Εβραίους έναντι διακρίσεων ή παρενόχλησης λόγω θρησκείας ή πεποιθήσεων στον τομέα της απασχόλησης.

Οι εθνικοί φορείς ισότητας προάγουν, αναλύουν, παρακολουθούν και υποστηρίζουν την ίση μεταχείριση. Έως το 2022 η Επιτροπή θα υποβάλει πρόταση νέας νομοθεσίας για την ενίσχυση του ρόλου τους. Οι χάρτες ποικιλομορφίας ενθαρρύνουν τους οργανισμούς να αναπτύσσουν και να εφαρμόζουν πολιτικές ποικιλομορφίας και ένταξης στον χώρο εργασίας. Η ενωσιακή πλατφόρμα χαρτών ποικιλομορφίας δημιουργήθηκε ώστε να καταστεί δυνατή η ανταλλαγή εμπειριών και βέλτιστων πρακτικών μεταξύ των υφιστάμενων χαρτών⁶⁴. Οι φορείς αυτοί οφείλουν επίσης να αντιμετωπίζουν με συστηματικό τρόπο τις ειδικές προκλήσεις εντοπισμού και καταπολέμησης του αντισημιτισμού στον χώρο εργασίας.

Τα δεδομένα για την ισότητα σε σχέση με τους Εβραίους είναι σχετικά σπάνια, λόγω του ευαίσθητου χαρακτήρα της συλλογής δεδομένων βάσει φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, και διότι οι Ευρωπαίοι Εβραίοι είναι μια μάλλον μικρή ομάδα, γεγονός που συνεπάγεται ότι τα διαθέσιμα συγκεντρωτικά δεδομένα στο πλαίσιο μεγαλύτερων ερευνών είναι περιορισμένα. Η ομάδα υψηλού επιπέδου της ΕΕ για την καταπολέμηση των διακρίσεων, την ισότητα και την πολυμορφία, μέσω μιας ειδικής υποομάδας, υποστηρίζει τα κράτη μέλη στη συλλογή δεδομένων που βοηθούν στην ανάλυση της κατάστασης όσον αφορά την ισότητα, με πλήρη σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων⁶⁵. Επιπλέον, η Επιτροπή θα προβεί σε σειρά ενεργειών για την αντιμετώπιση των φυλετικών και εθνοτικών στερεοτύπων με τα μέσα ενημέρωσης, την κοινωνία των πολιτών και εκπροσώπους ατόμων με καταγωγή από φυλετικές ή εθνοτικές μειονότητες, και θα δρομολογήσει δράση προκειμένου να εξασφαλιστεί συνεκτική προσέγγιση ως προς τη συλλογή δεδομένων για την ισότητα, ιδίως όσον αφορά τα αναλυτικά στοιχεία ανά φυλετική ή εθνοτική καταγωγή⁶⁶.

Βασικές δράσεις:

⁶¹ [Οδηγία 2000/43/ΕΚ](#).

⁶² Εργασία και επαγγελματική κατάρτιση, κοινωνική προστασία, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνικής ασφάλισης, κοινωνικές παροχές, εκπαίδευση και πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες και παροχή αυτών, συμπεριλαμβανομένης της στέγασης.

⁶³ [Οδηγία 2000/78/ΕΚ](#).

⁶⁴ [Ενωσιακή πλατφόρμα χαρτών ποικιλομορφίας](#)

⁶⁵ [Υποομάδα δεδομένων για την ισότητα, FRA, 2019](#).

⁶⁶ [Σχέδιο δράσης για την καταπολέμηση του ρατσισμού, COM\(565\) final](#).

Η Επιτροπή:

- Θα προτείνει **δεσμευτικά πρότυπα για τους εθνικούς φορείς ισότητας** έως το 2022 και θα συνεργαστεί με το **Equinet⁶⁷** και τους φορείς ισότητας για τη βελτίωση των γνώσεων τους σχετικά με τον αντισημιτισμό.
- Θα στηρίζει τα κράτη μέλη **στον σχεδιασμό και την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων** που στοχεύουν στην αντιμετώπιση των εν γένει διακρίσεων στα σχολεία —και ειδικότερα του αντισημιτισμού— στο πλαίσιο του Μέσου Τεχνικής Υποστήριξης, μεταξύ άλλων σε πολυκρατική βάση, προκειμένου να διευκολυνθεί η ενισχυμένη συνεργασία και να αξιοποιηθούν οι βέλτιστες πρακτικές.
- Θα ενσωματώσει δεδομένα σχετικά με τον αντισημιτισμό και τους Εβραίους στην ΕΕ στη **συλλογή και χρήση δεδομένων σχετικά με την ισότητα** βάσει φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής και θρησκείας ή πεποιθήσεων.

Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται:

- Να μεριμνούν ώστε **οι εθνικοί φορείς ισότητας να είναι επαρκώς εξοπλισμένοι** ώστε να διασφαλίζεται ότι τα περιστατικά αντισημιτικών διακρίσεων αντιμετωπίζονται και καταγγέλλονται δεόντως.
- **Να αντιμετωπίζουν τις αντισημιτικές διακρίσεις** σε όλους τους τομείς, συμπεριλαμβανομένης της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, της απασχόλησης, της υγείας και της στέγασης, μέσω στοχευμένων δράσεων όπως η κατάρτιση και η ευαισθητοποίηση.

1.5. Ο υποδειγματικός ρόλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Στο πλαίσιο της στρατηγικής της στον τομέα των ανθρωπίνων πόρων, η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να καταβάλλει κάθε προσπάθεια για ένα **συμπεριληπτικό και πολύμορφο εργασιακό περιβάλλον⁶⁸, απαλλαγμένο από τον αντισημιτισμό**, μέσω πολιτικών για την πολυμορφία και την ισότητα που αποτρέπουν την παρενόχληση, τις διακρίσεις και κάθε μορφή ρατσισμού. Ειδικότερα, θα συνεχίσει τις προσπάθειες για ευαισθητοποίηση του προσωπικού της σχετικά με τον αντισημιτισμό και τους τρόπους καταπολέμησής του και για την καλύτερη κατανόηση της εβραϊκής ζωής και κουλτούρας, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο της γενικότερης εστίασης στις θεμελιώδεις ευρωπαϊκές αξίες, όπως ο σεβασμός των μειονοτικών ομάδων. Η επιμόρφωση θα αφορά επίσης ασυνείδητες προκαταλήψεις, συμπεριλαμβανομένων όσων βασίζονται σε αντιλήψεις για τη θρησκεία ή τις πεποιθήσεις. Η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να τιμά το Ολοκαύτωμα με εσωτερικές εκδηλώσεις και πρωτοβουλίες ευαισθητοποίησης για το προσωπικό της και θα συνεχίσει να φιλοξενεί την ετήσια γιορτή Euro-Chanukah⁶⁹ ως αναγνώριση της πολυμορφίας του προσωπικού. Η Επιτροπή καλεί τα άλλα θεσμικά όργανα της ΕΕ να λάβουν επίσης μέτρα για την προώθηση της πολυμορφίας και της ένταξης στους αντίστοιχους χώρους εργασίας τους.

Βασικές δράσεις:

⁶⁷ Ευρωπαϊκό Δίκτυο Φορέων Ισότητας.

⁶⁸ Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σύστησε τη δική της Υπηρεσία Πολυμορφίας και Ένταξης τον Νοέμβριο του 2020.

⁶⁹ [Η εβραϊκή γιορτή των φώτων.](#)

Η Επιτροπή:

- Θα συνεχίσει να ακολουθεί **προσέγγιση μηδενικής ανοχής σε περιστατικά αντισημιτισμού** εντός του θεσμικού οργάνου, χρησιμοποιώντας ως σημείο αναφοράς τον ορισμό της IHRA.
- Θα παράσχει **κατάρτιση σε στοχευμένο προσωπικό** όπως οι υπάλληλοι του τομέα ανθρώπινων πόρων, ώστε να αναγνωρίζουν τον αντισημιτισμό βάσει του ορισμού της IHRA και θα οργανώσει εκπαιδευτικές επισκέψεις εφόσον χρειαστεί, λόγω χάρη στο Ισραήλ.
- Θα ενθαρρύνει τη χρήση ευέλικτων **ρυθμίσεων εργασίας** ώστε να διευκολύνεται η παρακολούθηση μιας θρησκευτικής γιορτής από όλο το προσωπικό της.
- Θα καλέσει τα ευρωπαϊκά σχολεία να διασφαλίσουν ότι όλοι οι μαθητές αποκτούν γνώσεις σχετικά με την εβραϊκή ζωή στην Ευρώπη, το Ολοκαύτωμα και τον αντισημιτισμό και **να τιμούν την Παγκόσμια Ημέρα Μνήμης του Ολοκαυτώματος**, ενδεχομένως με επισκέψεις σε τόπους μνήμης, μεταξύ άλλων.

II. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΦΥΛΑΞΗ ΤΗΣ ΕΒΡΑΪΚΗΣ ΖΩΗΣ ΣΤΗΝ ΕΕ

«Φοβάμαι ότι έχω ζήσει αρκετά για να δω πράγματα τα οποία θεωρούσα ότι η Ιστορία θα είχε οριστικά απορρίψει, αλλά αυτά απλώς παρέμεναν σε λήθαργο».

— **Liliana Segre (επιζήσασα της Σοά)**

Για να μπορούν οι Εβραίοι να έχουν πλήρη συμμετοχή στην ευρωπαϊκή ζωή, είναι σημαντικό να αισθάνονται ασφαλείς και προστατευμένοι. Ωστόσο, η ασφάλεια αποτελεί βασικό λόγο ανησυχίας για την εβραϊκή κοινότητα⁷⁰. Το 38 % των Εβραίων έχουν εξετάσει το ενδεχόμενο να μεταναστεύσουν, διότι ως Εβραίοι δεν νιώθουν ασφαλείς στην ΕΕ⁷¹.

Το ένα τρίτο (34 %) των Εβραίων τουλάχιστον περιστασιακά αποφεύγει να παρευρεθεί σε εβραϊκές εκδηλώσεις ή εβραϊκούς χώρους, διότι δεν θα ένιωθαν ασφαλείς εκεί ή κατά τη μετάβασή τους εκεί⁷².

Οι πολλές φονικές τρομοκρατικές επιθέσεις ανά την Ευρώπη κατέδειξαν ότι οι εβραϊκοί χώροι δεν προστατεύονται πάντοτε επαρκώς. Παρότι για την προστασία όλων των πολιτών υπεύθυνες είναι οι εθνικές αρχές, οι περισσότερες εβραϊκές κοινότητες και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών χρειάστηκε να επενδύσουν σημαντικά κεφάλαια για τη λήψη ιδίων μέτρων προστασίας.

2.1. Καταπολέμηση του βίαιου εξτρεισμού και της τρομοκρατίας κατά Εβραίων

Η **στρατηγική για την Ένωση Ασφάλειας**⁷³ για την περίοδο 2020-2025 στοχεύει στην κατοχύρωση της ασφάλειας για όλους στην ΕΕ, σύμφωνα με τις αξίες και τις αρχές της ΕΕ. Με το θεματολόγιο για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας 2020⁷⁴ κλιμακώνονται οι

⁷⁰ Το 47 % των Ευρωπαίων Εβραίων ανησυχούν ότι μπορεί να πέσουν θύμα αντισημιτικής λεκτικής επίθεσης ή παρενόχλησης και το 40 % ότι ενδέχεται να δεχθούν σωματική επίθεση κατά τους επόμενους 12 μήνες. ([Δεύτερη έρευνα του FRA, 2018](#))

⁷¹ [Δεύτερη έρευνα του FRA, 2018.](#)

⁷² [Δεύτερη έρευνα του FRA, 2018.](#)

⁷³ [COM\(2020\) 605 final.](#)

⁷⁴ [COM\(2020\) 795 final.](#)

προσπάθειες καταπολέμησης της τρομοκρατίας και του βίαιου εξτρεμισμού και ενισχύεται η ανθεκτικότητα της ΕΕ απέναντι σε τρομοκρατικές απειλές.

Στο πλαίσιο του σχεδίου δράσης του 2017 για τη στήριξη της προστασίας των δημόσιων χώρων, συμπεριλαμβανομένων των τόπων λατρείας⁷⁵, η Επιτροπή ανέπτυξε υλικό καθοδήγησης⁷⁶, εργαλεία και κατάρτιση⁷⁷ για τη στήριξη του έργου των κρατών μελών και των θρησκευτικών κοινοτήτων στον συγκεκριμένο τομέα. Τον Ιούνιο του 2021, στα συμπεράσματα του Συμβουλίου για την προστασία των δημόσιων χώρων⁷⁸, υπογραμμίστηκε ότι οι τόποι λατρείας απαιτούν ειδικά μέτρα προστασίας.

Είναι ανάγκη να ενισχυθεί περαιτέρω η συνεργασία μεταξύ των δημόσιων αρχών και των θρησκευτικών ηγετών και πιστών, συμπεριλαμβανομένων των Εβραίων, προκειμένου να βελτιωθεί το επίπεδο ευαισθητοποίησης ως προς την ασφάλεια και να ενισχυθεί η συμμετοχή και η ανθεκτικότητα της κοινότητας μέσω δραστηριοτήτων οικοδόμησης εμπιστοσύνης. Με αυτόν τον τρόπο θα προαχθούν οι ορθές πρακτικές και η κατάρτιση για την προστασία των τόπων λατρείας, οι οποίοι γίνονται ολοένα και συχνότερα στόχοι τρομοκρατικών επιθέσεων. Η Επιτροπή θα διοργανώσει επίσης **συνδιάσκεψη υψηλού επιπέδου** για την προστασία των εβραϊκών κοινοτήτων στην ΕΕ.

Η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να στηρίζει τα κράτη μέλη και τις εβραϊκές κοινότητες στην **ενίσχυση της προστασίας των τόπων λατρείας** στο πλαίσιο της στήριξης που παρέχει για την προστασία των δημόσιων χώρων. Η επόμενη πρόσκληση υποβολής προτάσεων θα δημοσιευθεί το 2022 και θα αυξήσει το ύψος του συνολικού ποσού σε 24 εκατ. EUR. Η Επιτροπή, από κοινού με το Κέντρο Ανάλυσης Πληροφοριών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, θα εξετάσει τη δυνατότητα **διενέργειας τακτικών εκτιμήσεων, σε επίπεδο ΕΕ, των ειδικών απειλών για τον εβραϊκό πληθυσμό, τις κοινότητες και τους τόπους λατρείας**, προκειμένου να εξασφαλιστεί καλύτερη κατανόηση, πρόληψη, προστασία και αντίδραση στους ειδικούς κινδύνους ασφάλειας.

Για την καταπολέμηση του βίαιου εξτρεμισμού, είναι σημαντική η ενίσχυση των δημοκρατικών μας κοινωνιών και η αύξηση της κοινωνικής ανθεκτικότητας απέναντι σε εξτρεμιστικές ιδεολογίες. Ο αντισημιτισμός συναντάται σε όλο το φάσμα των εξτρεμιστικών ιδεολογιών, από τον τσιχαντισμό έως τον βίαιο δεξιό εξτρεμισμό. Η ριζοσπαστικοποίηση, η στρατολόγηση και η προετοιμασία τρομοκρατικών επιθέσεων συχνά λαμβάνουν χώρα στο διαδίκτυο. Ο **κανονισμός σχετικά με την πρόληψη της διάδοσης τρομοκρατικού περιεχομένου στο διαδίκτυο**⁷⁹ αντιμετωπίζει αυτό το φαινόμενο, καλώντας τις διαδικτυακές πλατφόρμες να αναλάβουν πιο ενεργό ρόλο στον εντοπισμό ανάλογου περιεχομένου και στην αφαίρεσή του το αργότερο εντός 1 ώρας.

Βασικές δράσεις:

Η Επιτροπή:

- Θα παράσχει χρηματοδότηση της ΕΕ για τη στήριξη έργων που εστιάζουν στην **προστασία των δημόσιων χώρων και τόπων λατρείας** και θα καταγράψει, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, τα υφιστάμενα εθνικά μέτρα ασφάλειας και προστασίας.
- Θα συνεχίσει να χρηματοδοτεί **δραστηριότητες έρευνας και καινοτομίας**, κυρίως

⁷⁵ [COM\(2017\) 612 final](#).

⁷⁶ [Guideline - Building Perimeter Protection](#), JRC, 2020.

⁷⁷ Η Επιτροπή προσφέρει σε ετήσια βάση σε συμμετέχοντες από θρησκευτικές κοινότητες το φθινοπωρινό σχολείο για την προστασία των δημόσιων χώρων.

⁷⁸ [Συμπεράσματα του Συμβουλίου για την προστασία των δημόσιων χώρων](#), 7 Ιουνίου 2021.

⁷⁹ [Κανονισμός \(ΕΕ\) 2021/784](#).

μέσω του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», στοχεύοντας στην κατανόηση των σύγχρονων τάσεων ριζοσπαστικοποίησης, καθώς και σε μέσα και μοντέλα για την αποτελεσματική πρόληψή τους και την αντίδραση σε αυτά.

- Θα εντείνει την **επιχειρησιακή της στήριξη** σε κράτη μέλη και εβραϊκές κοινότητες παρέχοντας κατάρτιση σε σχέση με τα μέτρα ασφάλειας. Στο πλαίσιο αυτό θα ενταχθούν επισκέψεις συμβούλων της ΕΕ σε θέματα προστασίας της ασφάλειας στα κράτη μέλη για τη δημιουργία ενός **δικτύου εκπαιδευτών** για την προστασία των τόπων λατρείας.
- Θα προσδιορίσει μέσω του **δικτύου για την ευαισθητοποίηση σχετικά με τη ριζοσπαστικοποίηση** την ιδιαίτερη σημασία και τις συνέπειες του αντισημιτισμού στο έργο της για την πρόληψη και την αντιμετώπιση του βίαιου εξτρεμισμού.
- Θα **συνεργαστεί στενά με την Ευρωπόλ**, συμπεριλαμβανομένης της μονάδας της ΕΕ για την αναφορά διαδικτυακού περιεχομένου, προκειμένου να καταπολεμήσει την αντισημιτική τρομοκρατία και τον βίαιο εξτρεμισμό στο διαδίκτυο, αναλαμβάνοντας δράση κατά ομάδων και ατόμων που διανέμουν τρομοκρατικό περιεχόμενο στο διαδίκτυο, και να διασφαλίσει την **άμεση εφαρμογή του κανονισμού για το τρομοκρατικό περιεχόμενο στο διαδίκτυο**.
- Θα υποστηρίξει τις εκδηλώσεις μνήμης **των θυμάτων τρομοκρατικών επιθέσεων, μεταξύ άλλων μέσω του ψηφιακού τείχους για τα θύματα**.

Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται:

- Να αναλάβουν όλα τα αναγκαία μέτρα ώστε να **διασφαλίσουν την ασφάλεια των εβραϊκών χώρων** και να παράσχουν επαρκή χρηματοδοτική και άλλη στήριξη, μεταξύ άλλων, στηρίζοντας τα εθνικά ετήσια προγράμματα του «**Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας-Αστυνομία**» της ΕΕ.
- Να ενσωματώσουν και να εφαρμόζουν τα εργαλεία και την καθοδήγηση της ΕΕ⁸⁰ **για την προστασία των τόπων λατρείας** στο πλαίσιο των εθνικών τους στρατηγικών για τον αντισημιτισμό.
- Να **αξιοποιήσουν τη στήριξη της Ευρωπόλ για την καταπολέμηση τρομοκρατικών δραστηριοτήτων**, εντός και εκτός διαδικτύου, καθώς και σχετικές έρευνες, συμπεριλαμβανομένων όσων συνδέονται με τον ρατσισμό, την ξενοφοβία και τον αντισημιτισμό.

2.2. Διαφύλαξη της εβραϊκής ζωής και της θρησκευτικής ελευθερίας ή της ελευθερίας πεποιθήσεων

Η εβραϊκή ζωή είναι μέρος της πολυμορφίας της ΕΕ. Οι Εβραίοι μπορεί να είναι κοσμικοί, φιλελεύθεροι, ρεφορμιστές, αγνωστικιστές, ορθόδοξοι ή υπερορθόδοξοι· μπορεί να είναι Ασκενάζι ή Σεφαραδίτες· μπορεί να έχουν τις ρίζες τους στη Σοβιετική Ένωση, τη Μέση Ανατολή, την Κεντρική Ασία, την Αφρική και αλλού. Πολλοί Εβραίοι ανήκουν σε μεικτές οικογένειες, γεγονός που αυξάνει περαιτέρω την πολυμορφία της καταγωγής και των πεποιθήσεών τους⁸¹. Εντούτοις, παρά την μακρόχρονη παρουσία των Εβραίων στην Ευρώπη, το κοινό έχει ελάχιστες **γνώσεις για την εβραϊκή ζωή και τον Ιουδαϊσμό**. Μόλις 3 % των Ευρωπαίων θεωρούν ότι είναι «πολύ καλά ενημερωμένοι» για την εβραϊκή ιστορία, τα έθιμα και τις πρακτικές, ενώ 68 % αναφέρουν ότι δεν είναι «καθόλου ενημερωμένοι»⁸². Για την αποδόμηση των προκαταλήψεων και την πλήρη αναγνώριση της **εβραϊκής ζωής ως μέρους**

⁸⁰ Π.χ. το εργαλείο αξιολόγησης τρωτότητας και τον [συνοπτικό οδηγό της ΕΕ για τη στήριξη της προστασίας των τόπων λατρείας](#).

⁸¹ [Jews in Europe at the turn of the millennium: population trends and estimates](#) των Sergio DellaPergola και Daniel Staetsky, European Jewish Demography Unit/JPR, 2020.

⁸² [Ευρωβαρόμετρο 484: Perceptions of antisemitism, Ιανουάριος 2019](#)

της ευρωπαϊκής κοινωνίας, είναι ανάγκη να ενισχυθεί η ευαισθητοποίηση και η γνώση της εβραϊκής ιστορίας και κουλτούρας μεταξύ του ευρέος κοινού⁸³.

Οι Εβραίοι εκφράζουν την εβραϊκή τους ταυτότητα μέσω ιδιαίτερων πολιτιστικών, παραδοσιακών και θρησκευτικών εθίμων, με τα οποία θυμούνται την ιστορία τους και διδάσκουν τις μελλοντικές γενιές. Ένα από αυτά τα έθιμα είναι η εαρινή γιορτή *TuBishvat* (Νέο Έτος των Δέντρων), μια εβραϊκή αργία αφιερωμένη στην προστασία της φύσης, κατά τον εορτασμό της οποίας φυτεύονται δέντρα.

Άλλο ένα παράδειγμα είναι το *Shechita*, η σφαγή κόσερ⁸⁴ ζώων. Στην απόφασή του, τον Δεκέμβριο του 2020, σχετικά με τη λατρευτικού τύπου σφαγή, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ)⁸⁵ αναγνώρισε ότι τα κράτη μέλη μπορούν να θεσπίζουν διαφορετικούς κανόνες ανάλογα με το εσωτερικό πλαίσιο και να διασφαλίζουν, παράλληλα, την τήρηση του άρθρου 10 παράγραφος 1 του Χάρτη⁸⁶, επιτυγχάνοντας δίκαιη εξισορρόπηση μεταξύ του σεβασμού της ελευθερίας εκδήλωσης του θρησκευματος και της προστασίας της καλής μεταχείρισης των ζώων⁸⁷.

Η εβραϊκή ζωή μπορεί να ακμάσει μόνο σε μια συμπεριληπτική κοινωνία, βασιζόμενη σε ισχυρές σχέσεις εμπιστοσύνης με άλλες κοινότητες, συμπεριλαμβανομένων των νέων, ιδίως σε τοπικό επίπεδο. Ο πολιτισμός μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη μιας συμπεριληπτικής κοινωνίας. Από τη μουσική έως τον κινηματογράφο και τις παραστατικές τέχνες, ο τομέας του πολιτισμού είναι μια ισχυρή δύναμη για την προώθηση της ένταξης και την καταπολέμηση κάθε μορφής διακρίσεων. **Η Επιτροπή στηρίζει τον εβραϊκό πολιτισμό και την εβραϊκή τέχνη** μέσω προγραμμάτων χρηματοδότησης της ΕΕ, όπως το πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη», με στόχο την καταπολέμηση στερεοτύπων — μεταξύ άλλων για τους Εβραίους— στην ευρωπαϊκή κοινωνία.

Ο αθλητισμός και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης έχουν επίσης σημαντικό ρόλο στην προαγωγή της ένταξης. Στο ποδόσφαιρο, ορισμένες εθνικές ομοσπονδίες και σύλλογοι έχουν ήδη αντιμετωπίσει συμπεριφορές και περιστατικά αντισημιτισμού. Η Επιτροπή θα έχει στενή συνεργασία στο πλαίσιο πρωτοβουλιών της κοινωνίας των πολιτών και άλλων σχετικών παραγόντων για την ενίσχυση της καταπολέμησης του αντισημιτισμού και του ρατσισμού στο ποδόσφαιρο κατά την προσεχή συμφωνία συνεργασίας με την UEFA (2022-2024) και για την αντιμετώπιση του αντισημιτισμού στον αθλητισμό γενικότερα σε συνεργασία με άλλους οργανισμούς-εταίρους, εκτός των άλλων μέσω εκστρατειών στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Στερεότυπα εκδηλώνονται επίσης στα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Σεβόμενη την ελευθερία του Τύπου, η Επιτροπή θα στηρίζει την **επιμόρφωση των δημοσιογράφων** ώστε να αναγνωρίζουν όλες τις μορφές αντισημιτισμού και να αποκαλύπτουν αντισημιτικές προκαταλήψεις στη δημοσιογραφία.

Βασικές δράσεις:

⁸³ Για το 82 % των Εβραίων στην ΕΕ η απαγόρευση της περιτομής θα αποτελούσε πρόβλημα και για το 69 % η απαγόρευση της παραδοσιακής σφαγής ζώων θα αποτελούσε πρόβλημα ([Δεύτερη έρευνα του FRA, 2018](#)).

⁸⁴ Ο παραδοσιακός τρόπος σφαγής (*Shechita*) είναι το έθιμο της σφαγής *kosher* των ζώων, στο πλαίσιο καθορισμένης πρακτικής για την παραγωγή τροφίμων. Για το 69 % των Εβραίων, η απαγόρευση της παραδοσιακής σφαγής ζώων θα αποτελούσε πρόβλημα ([Δεύτερη έρευνα του FRA, 2018](#)).

⁸⁵ [Υπόθεση](#) C-336/19- *Centraal Israëlitisch Consistorie van België* κ.λπ., 17 Δεκεμβρίου 2020.

⁸⁶ Άρθρο 10 παράγραφος 1: «Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην ελευθερία έκφρασης. Το δικαίωμα αυτό περιλαμβάνει την ελευθερία γνώμης και την ελευθερία λήψης ή μετάδοσης πληροφοριών ή ιδεών, χωρίς την ανάμειξη δημοσίων αρχών και αδιακρίτως συνόρων».

⁸⁷ Σκέψη 71 της απόφασης. Δυνάμει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1099/2009 του Συμβουλίου, η παραδοσιακή σφαγή ζώων επιτρέπεται στον βαθμό που απαιτείται για τις ανάγκες των ενδιαφερόμενων θρησκευτικών κοινοτήτων και τα κράτη μέλη πρέπει να αιτιολογούν δεόντως την εφαρμογή αυστηρότερων κανόνων.

Η Επιτροπή:

- Θα ενισχύσει τη γνώση και την κατανόηση της εβραϊκής ζωής από το ευρύ κοινό μέσω **εκστρατείας ευαισθητοποίησης** σε στενή συνεργασία με τις εβραϊκές κοινότητες, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο **διαπολιτισμικού και διαθρησκευτικού διαλόγου** και δραστηριοτήτων.
- Θα προωθήσει τους δεσμούς μεταξύ της **εβραϊκής παράδοσης** φύτευσης δέντρων κατά την αργία του *TuBishvat*, εκτός των άλλων από μαθητές σχολείων, και της **δέσμευσης της ΕΕ για φύτευση 3 δισεκατομμυρίων πρόσθετων δέντρων** στο πλαίσιο της στρατηγικής για τη βιοποικιλότητα και τα δάση με ορίζοντα το 2030, με αποτέλεσμα την αμοιβαία ευαισθητοποίηση και προβολή⁸⁸.
- Θα διευκολύνει την **ανταλλαγή πρακτικών** μεταξύ δημόσιων αρχών και εβραϊκών και μουσουλμανικών κοινοτήτων όσον αφορά τη σφαγή ζώων σύμφωνα με θρησκευτικές παραδόσεις, με βάση την εμπειρία διεθνών οργανισμών, όπως ο ΟΗΕ, ο ΟΑΣΕ-Γραφείο Δημοκρατικών Θεσμών και Ανθρώπινων Δικαιωμάτων (ODIHR) και το Συμβούλιο της Ευρώπης.
- Θα αναλάβει δράση για την καταπολέμηση του αντισημιτισμού και τη διαφύλαξη της εβραϊκής ζωής **σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο**, μεταξύ άλλων μέσω της χαρτογράφησης και της ανάπτυξης ενός **οδηγού ορθών πρακτικών και κατάρτισης** για οργανισμούς που δραστηριοποιούνται σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.
- Θα στηρίξει, μέσω του **Ευρωπαϊκού Δικτύου Ένταξης**, την ανταλλαγή ορθών πρακτικών για την ενημέρωση των μεταναστών σχετικά με τις αξίες της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της καταπολέμησης του αντισημιτισμού, για παράδειγμα συνεργαζόμενη με μετανάστες ως πρεσβευτές των αξιών της ΕΕ.

Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται:

- Να διασφαλίσουν, μέσω **πολιτικών και νομικών μέτρων**, ότι οι θρησκευτικές ομάδες ή κοινότητες, συμπεριλαμβανομένων των Εβραίων, μπορούν να ζουν σύμφωνα με τις θρησκευτικές και πολιτιστικές τους παραδόσεις.
- Να **ευαισθητοποιήσουν** το ευρύ κοινό **σχετικά με την εβραϊκή ζωή και τις εβραϊκές παραδόσεις**, μεταξύ άλλων τιμώντας δημόσια σημαντικές ημέρες για τους Εβραίους και μέσω χρηματοδότησης έργων και διεξαγωγής εκστρατειών.

2.3. Διαφύλαξη της εβραϊκής κληρονομιάς

Η εβραϊκή πολιτιστική κληρονομιά είναι αναπόσπαστο μέρος του ευρωπαϊκού πολιτισμού. Ο αφανισμός εβραϊκών κοινοτήτων στη διάρκεια του Ολοκαυτώματος άλλαξε την εικόνα της Ευρώπης και άφησε πολλά κτίρια, νεκροταφεία και άλλα μνημεία εβραϊκής κληρονομιάς χωρίς φύλαξη ή χρήση. Αυτή η «ορφανή κληρονομιά» βρίσκεται πλέον σε κακή κατάσταση ή κινδυνεύει με περαιτέρω υποβάθμιση.

Το **ευρωπαϊκό πλαίσιο δράσης στον τομέα της πολιτιστικής κληρονομιάς**⁸⁹ περιλαμβάνει ένα ειδικό μέτρο για τα εβραϊκά νεκροταφεία στην Ευρώπη. Η ευρωπαϊκή πολιτιστική κληρονομιά, συμπεριλαμβανομένης της εβραϊκής κληρονομιάς, στηρίζεται από διάφορες πολιτικές, προγράμματα και χρηματοδότηση της ΕΕ, ιδίως τα προγράμματα «Δημιουργική Ευρώπη», «Ορίζων Ευρώπη», Erasmus+, CERV και τα ταμεία για την πολιτική συνοχής. Η σύμβαση-πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με την αξία της πολιτιστικής

⁸⁸ [COM\(2020\) 380 final](#).

⁸⁹ [Ευρωπαϊκό πλαίσιο δράσης στον τομέα της πολιτιστικής κληρονομιάς](#).

κληρονομιάς για την κοινωνία (Σύμβαση του Φάρο)⁹⁰ τονίζει τις σημαντικές πτυχές της πολιτιστικής κληρονομιάς, δεδομένου ότι συνδέονται με τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία, και προάγει την ευρύτερη κατανόηση της κληρονομιάς και της σχέσης της με τις κοινότητες και την κοινωνία⁹¹. Η διακήρυξη του Τερεζίν για τις περιουσίες της εποχής του Ολοκαυτώματος και συναφή ζητήματα⁹², που υπογράφηκε από όλα τα κράτη μέλη το 2009⁹³, περιγράφει διάφορα μέτρα αποκαταστατικής δικαιοσύνης για τα θύματα των διώξεων των Ναζί και τους απογόνους τους. Στο πλαίσιο του DiscoverEU⁹⁴, οι νέοι που ταξιδεύουν ενθαρρύνονται να επισκέπτονται μνημεία πολιτιστικής κληρονομιάς, για να ενισχυθεί η ευαισθητοποίησή τους σε σχέση με την πολιτιστική κληρονομιά της Ευρώπης.

Βασικές δράσεις:

Η Επιτροπή:

- Θα καλέσει τις πόλεις να λαμβάνουν υπόψη την ιστορία των μειονοτήτων τους, συμπεριλαμβανομένης της ιστορίας της εβραϊκής κοινότητας, κατά την υποβολή αίτησης για τον τίτλο της **πολιτιστικής πρωτεύουσας της Ευρώπης**.
- Θα αξιοποιήσει τις **ευρωπαϊκές ημέρες πολιτιστικής κληρονομιάς**, μια κοινή πρωτοβουλία του Συμβουλίου της Ευρώπης και της Επιτροπής, για την προσέλκυση του ενδιαφέροντος στην εβραϊκή πολιτιστική κληρονομιά ανά την Ευρώπη.
- Θα συνεχίσει το **έργο για ψηφιακή ανάκτηση της εβραϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς**⁹⁵, το οποίο στοχεύει στη δημιουργία μιας ολοκληρωμένης βάσης δεδομένων με πληροφορίες σχετικά με εβραϊκής ιδιοκτησίας πολιτιστικά αγαθά τα οποία λεηλατήθηκαν από τους Ναζί, μέσω της συλλογής ορθών πρακτικών και της υποβολής προτάσεων για δραστηριότητες ευαισθητοποίησης.
- Θα δρομολογήσει μια προπαρασκευαστική δράση για την **προστασία των εβραϊκών νεκροταφείων στην Ευρώπη**, αξιοποιώντας τα αποτελέσματα δύο προηγούμενων πιλοτικών έργων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου⁹⁶ στο συγκεκριμένο θέμα, και θα ενισχύσει τους δεσμούς μεταξύ ενδιαφερόμενων ομάδων για τη διαφύλαξη των εβραϊκών ταφικών μνημείων.
- Θα προωθήσει τις **επισκέψεις νέων** που ταξιδεύουν στην Ευρώπη σε μνημεία εβραϊκής κληρονομιάς στο πλαίσιο του **DiscoverEU**.

Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται:

- Να ενθαρρύνουν και να στηρίζουν τις ευρωπαϊκές ημέρες πολιτιστικής κληρονομιάς, προβάλλοντας την **εβραϊκή κληρονομιά σε εθνικό επίπεδο**, μεταξύ άλλων σε εθνικά μουσεία, φεστιβάλ και καλλιτεχνικές εκδηλώσεις που χρηματοδοτεί το κράτος.
- Να στηρίζουν τη **διατήρηση και τη διαφύλαξη της εβραϊκής κληρονομιάς** σύμφωνα με τη Σύμβαση του Φάρο.
- Να αξιοποιήσουν χρηματοδοτικές ευκαιρίες της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένου του

⁹⁰ Η [Σύμβαση του Φάρο](#) εγκρίθηκε από την Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης στις 13 Οκτωβρίου 2005, τέθηκε προς υπογραφή από τα κράτη μέλη στις 27 Οκτωβρίου 2005 και άρχισε να ισχύει την 1η Ιουνίου 2011.

⁹¹ [Ψήφισμα 2309 \(2019\)](#).

⁹² [Διακήρυξη του Τερεζίν 2009](#).

⁹³ Βλ. επίσης: [Κοινή δήλωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Τσεχικής Προεδρίας της ΕΕ](#), που υπογράφηκε στις 29 Ιουνίου 2009.

⁹⁴ https://europa.eu/youth/discovereu_el

⁹⁵ Η βάση δεδομένων που δημιουργήθηκε κατά τη φάση I του έργου είναι διαθέσιμη στην ακόλουθη ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://pilot-demo.jdcrp.org>

⁹⁶ <https://www.esjf-surveys.org/>.

- ταμείου για την πολιτική συνοχής, για τη διαφύλαξη της εβραϊκής κληρονομιάς.**
- **Να εφαρμόσουν τη διακήρυξη του Τεζερίν του 2009.**

III. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΜΝΗΜΗ

«Είναι υπέροχο που δεν χρειάζεται να περιμένουμε ούτε μια στιγμή για να αρχίσουμε να βελτιώνουμε τον κόσμο».

— Άννα Φρανκ

Για τη διαμόρφωση του μέλλοντος της Ευρώπης, είναι ανάγκη οι άνθρωποι να κατανοήσουν το παρελθόν της. Η γνώση για την εβραϊκή ζωή και τον αντισημιτισμό στην Ευρώπη στη διάρκεια των αιώνων και του αντίκτυπου που είχε το Ολοκαύτωμα στους Εβραίους και την ευρωπαϊκή ήπειρο είναι απαραίτητα για την κατανόηση του αντισημιτισμού σήμερα και την αποτροπή της επανάληψης ανάλογων φρικαλεοτήτων. **Η εκπαίδευση και η έρευνα σε σχέση με την εβραϊκή ζωή, τον αντισημιτισμό και το Ολοκαύτωμα** είναι καίριας σημασίας στο πλαίσιο αυτό και θα πρέπει να επικεντρώνονται, αφενός, στο Ολοκαύτωμα και, αφετέρου, στη συνεισφορά των Εβραίων στην ευρωπαϊκή κοινωνία.

Στις ανακοινώσεις για τον **Ευρωπαϊκό Χώρο Εκπαίδευσης**⁹⁷ και τον νέο **Ευρωπαϊκό Χώρο Έρευνας**⁹⁸ αντιμετωπίζονται ζητήματα ένταξης, ισότητας και απαγόρευσης των διακρίσεων. Η Επιτροπή πρότεινε επίσης οι ίσες ευκαιρίες να αποτελέσουν κοινή αξία για τα κράτη μέλη στον τομέα της έρευνας και της καινοτομίας, στο πλαίσιο του προσεχούς **Συμφώνου για την Έρευνα και την Καινοτομία**.

Το **σχέδιο δράσης για την ψηφιακή εκπαίδευση (2021-2027)** επικεντρώνεται στη σημασία της καταπολέμησης της παραπληροφόρησης και της προώθησης του ψηφιακού γραμματισμού στην εκπαίδευση και την κατάρτιση, μέσω της εκπόνησης κατευθυντήριων γραμμών για δασκάλους και εκπαιδευτικούς, με στόχο την προαγωγή της κριτικής σκέψης, της ανοχής και την ενίσχυση της θέσης τους σε σχέση με το διαδίκτυο. Επιπλέον, η ΟΥΝΕΣΚΟ και ο ΟΑΣΕ-ODIHR έχουν καλέσει επανειλημμένα τα συμμετέχοντα μέλη, συμπεριλαμβανομένων των κρατών μελών της ΕΕ, να προωθήσουν εκπαιδευτικά προγράμματα για την ευαισθητοποίηση των νέων όσον αφορά την αξία του αμοιβαίου σεβασμού και της αμοιβαίας κατανόησης. Με βάση τις δεσμεύσεις της ΟΥΝΕΣΚΟ και του ΟΑΣΕ-ODIHR, ενθαρρύνεται η εκπαίδευση για τον αντισημιτισμό που διασφαλίζει μια συστηματική προσέγγιση, συμπεριλαμβανομένης της εκπόνησης και χρήσης προγραμμάτων σπουδών που πραγματεύονται τις σύγχρονες μορφές αντισημιτισμού⁹⁹.

3.1. Εκπαίδευση και έρευνα για τον αντισημιτισμό και την εβραϊκή ζωή

Κάθε παιδί θα πρέπει να αποκτά γνώσεις για την εβραϊκή ζωή και τον αντισημιτισμό ως αναπόσπαστο μέρος της ευρωπαϊκής ιστορίας. Η εκπαίδευση μπορεί να **ενισχύσει την ανθεκτικότητα των νέων απέναντι σε αντισημιτικές ιδέες** και ιδεολογίες και σε όλες τις μορφές μισαλλοδοξίας και διακρίσεων. Οι δυνατότητες επαφών με εβραϊκές κοινότητες και τα μέλη τους, καθώς και με άλλες μειονότητες και θρησκευτικές ομάδες, μπορούν επίσης να ενισχύσουν την αμοιβαία κατανόηση. Το **ευρωπαϊκό έτος νέων 2022** θα προσφέρει νέες ευκαιρίες στο πλαίσιο αυτό. Τα σχολεία και τα πανεπιστήμια πρέπει να είναι ασφαλείς χώροι

⁹⁷ [COM\(2020\) 625 final](#).

⁹⁸ [COM\(2020\) 628 final](#).

⁹⁹ Το ODIHR έχει καταρτίσει ένα σύνολο πηγών και προγραμμάτων για την ευαισθητοποίηση σε σχέση με τις διακρίσεις, τα εγκλήματα μίσους, τον αντισημιτισμό και άλλες μορφές μισαλλοδοξίας, μεταξύ άλλων κατά μουσουλμάνων, χριστιανών και μελών άλλων θρησκειών ή πεποιθήσεων. Περισσότερες πληροφορίες διατίθενται στον [ιστότοπο του ΟΑΣΕ-ODIHR](#).

για όλους. Η θέση των εκπαιδευτικών θα πρέπει να ενδυναμωθεί, ώστε να συμπεριλαμβάνουν στη διδασκαλία τους ζητήματα αντισημιτισμού, το Ολοκαύτωμα, την εβραϊκή ζωή και ιστορία, και στο πλαίσιο πολυπολιτισμικών τάξεων.

Η Επιτροπή έχει στηρίξει την έρευνα για τον αντισημιτισμό, την εβραϊκή ζωή και το Ολοκαύτωμα μέσω των προγραμμάτων «Ορίζων 2020» και «Ευρώπη για τους πολίτες», και θα εξακολουθήσει να το πράττει στο πλαίσιο των διάδοχων προγραμμάτων «Ορίζων Ευρώπη»¹⁰⁰ και CERV. Ωστόσο, η σύνδεση μεταξύ πανεπιστημιακών εδρών με αντικείμενο τον αντισημιτισμό και των εβραϊκών σπουδών στην ΕΕ είναι χαλαρή. Δεν υπάρχει ένας **κεντρικός κόμβος έρευνας**. Οι ερευνητικές προσπάθειες σχετικά με όλες τις πτυχές του αντισημιτισμού και της εβραϊκής ζωής στην Ευρώπη θα πρέπει να ενταθούν ώστε να συμπληρώσουν την έρευνα για το Ολοκαύτωμα.

Η ΕΕ πρωτοστατεί στην εξασφάλιση συγκριτικών στοιχείων σχετικά με εμπειρίες και αντιλήψεις αντισημιτισμού. Η **έρευνα του FRA για τις εμπειρίες αντισημιτισμού των Εβραίων** θα διενεργηθεί εκ νέου το 2023 και, στη συνέχεια, σε τακτά διαστήματα. Το **Ευρωβαρόμετρο σχετικά με τις αντιλήψεις αντισημιτισμού** στο ευρύ κοινό θα διεξαχθεί για δεύτερη φορά το 2024 και, στη συνέχεια, ανά 5 έτη. Προκειμένου να διευκολυνθεί η χάραξη τεκμηριωμένης πολιτικής, απαιτείται περαιτέρω έρευνα σχετικά με τις αντισημιτικές προκαταλήψεις στον γενικό πληθυσμό.

Βασικές δράσεις:

Η Επιτροπή:

- Θα προωθήσει, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη και την ερευνητική κοινότητα, τη δημιουργία ενός **ευρωπαϊκού κόμβου έρευνας για τον σύγχρονο αντισημιτισμό και την εβραϊκή ζωή και κουλτούρα**, που προάγει τη διεπιστημονική έρευνα σε όλη την Ευρώπη, και θα χρηματοδοτήσει την **έρευνα** μέσω του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», λαμβανομένων υπόψη των εθνικών ιδιομορφιών και της διατομεακότητας.
- Θα στηρίξει την ανάπτυξη ενός δικτύου **νέων Ευρωπαίων πρεσβευτών για την προαγωγή της μνήμης του Ολοκαυτώματος** στα σχολεία, τα πανεπιστήμια και τα ιδρύματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.
- Θα χρηματοδοτήσει μια **έρευνα σε επίπεδο ΕΕ για τις αντισημιτικές προκαταλήψεις** μεταξύ του γενικού πληθυσμού, συμπεριλαμβανομένων των νέων, σε όλα τα κράτη μέλη.
- Θα στηρίξει τα κράτη μέλη στην εντατικοποίηση των προσπαθειών τους που στοχεύουν στην προώθηση των κοινών αξιών και της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης και στην εφαρμογή της σύστασης του Συμβουλίου για την προώθηση των κοινών αξιών, της εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς και της ευρωπαϊκής διάστασης της διδασκαλίας¹⁰¹ μέσω της νέας **ομάδας εργασίας για την ισότητα και τις αξίες στην εκπαίδευση και την κατάρτιση**, μεταξύ άλλων όσον αφορά την εβραϊκή ζωή και τις εβραϊκές παραδόσεις.
- Θα στηρίξει δραστηριότητες, μέσω του Erasmus+ και του Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης, που αποσκοπούν στην προαγωγή των ευρωπαϊκών αξιών και στην καταπολέμηση κάθε μορφής διακρίσεων και μισαλλοδοξίας, **συμπεριλαμβανομένου του αντισημιτισμού**, ενισχύοντας την αγωγή του πολίτη και τη συμμετοχή των νέων στη δημοκρατική ζωή.

¹⁰⁰ Για παράδειγμα, στο πλαίσιο των πρώτων προσκλήσεων του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» θα χρηματοδοτηθεί η έρευνα σε σχέση με διάφορες δομικές μορφές ρατσισμού και ξενοφοβίας, λαμβανομένων υπόψη των εθνικών ιδιομορφιών και της διατομεακότητας.

¹⁰¹ [Σύσταση του Συμβουλίου \(2018/C 195/01\)](#), 22 Μαΐου 2018.

- Θα στηρίξει **την κατάρτιση των επαγγελματιών στον τομέα της εκπαίδευσης**, σε συνεργασία με την ΟΥΝΕΣΚΟ και τον OSCE-ODIHR, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές που εξέδωσαν για την «Αντιμετώπιση του αντισημιτισμού μέσω της εκπαίδευσης» για φορείς χάραξης πολιτικής και ιδρύματα κατάρτισης εκπαιδευτικών αντίστοιχα.
- Θα στηρίξει τα κράτη μέλη, μέσω του Μέσου Τεχνικής Υποστήριξης, στον σχεδιασμό και την **υλοποίηση μεταρρυθμίσεων στα σχολεία** που αποσκοπούν στην αντιμετώπιση των διακρίσεων γενικά, και του αντισημιτισμού ειδικότερα.

Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται:

- Να προάγουν **τη γνώση για την εβραϊκή ζωή, τον αντισημιτισμό και το Ολοκαύτωμα** μέσω της εκπαίδευσης και της έρευνας, και να ενθαρρύνουν, όπου είναι δυνατόν, τις επαφές με τις τοπικές κοινότητες.
- Να καταγγέλλουν και να καταγράφουν περιστατικά **αντισημιτικών διακρίσεων στα σχολεία** και να στηρίζουν τους διευθυντές σχολείων και τους εκπαιδευτικούς στην αντιμετώπισή τους.

3.2. Εκπαίδευση, έρευνα και μνήμη του Ολοκαυτώματος

Το Ολοκαύτωμα είναι μια καθοριστικής σημασίας κληρονομιά της ευρωπαϊκής ιστορίας, στη διάρκεια του οποίου έξι εκατομμύρια παιδιά, γυναίκες και άνδρες Εβραίοι δολοφονήθηκαν. Αν και οι Εβραίοι ήταν ο κύριος στόχος του ναζιστικού καθεστώτος, διώξεις ασκήθηκαν επίσης και σε άλλες ομάδες, όπως οι Ρομά, τα άτομα με αναπηρίες, οι Σλάβοι, οι μάρτυρες του Ιεχωβά, οι ΛΟΑΤΚΙ και οι πολιτικοί αντιφρονούντες.

Επί δεκαετίες, οι επιζήσαντες του Ολοκαυτώματος μοιράστηκαν τις ιστορίες τους ως μέρος μιας παράδοσης **μνήμης**. Σήμερα, ωστόσο, όλοι οι επιζήσαντες είναι πλέον ηλικιωμένοι ή έχουν πεθάνει. Όσοι ήταν ενήλικες στη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και είχαν τις πιο καθαρές μνήμες του Ολοκαυτώματος, δεν βρίσκονται πλέον ανάμεσά μας. Η διαφύλαξη και ο σεβασμός της κληρονομιάς τους, η μέριμνα να μην ξεχαστούν οι ιστορίες τους και να αναπαράγονται με ακρίβεια και η εξεύρεση νέων τρόπων μνήμης είναι πρόκληση και καθήκον για τη σημερινή και τις μελλοντικές γενιές Ευρωπαίων.

Σήμερα, ένας στους είκοσι Ευρωπαίους δεν έχει ακούσει ποτέ για το Ολοκαύτωμα, και λιγότεροι από τους μισούς Ευρωπαίους θεωρούν ότι η διδασκαλία του στα σχολεία είναι επαρκής¹⁰². **Η εκπαίδευση και η έρευνα** διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην ευαισθητοποίηση σχετικά με το Ολοκαύτωμα.

Η ελεύθερη, ανοικτή και ανεξάρτητη έρευνα είναι θεμελιώδης αξία για τις δημοκρατίες. Η έρευνα όλων των πτυχών του Ολοκαυτώματος είναι επίσης σημαντική προκειμένου να γίνει καλύτερα αντιληπτό το πώς μπόρεσε να γίνει το Ολοκαύτωμα στην Ευρώπη. Με ποσό 25 εκατ. EUR (2010-2024)¹⁰³, **η Ευρωπαϊκή Υποδομή Έρευνας Ολοκαυτώματος (EHRI)**¹⁰⁴ —η μεγαλύτερη, χρηματοδοτούμενη από την ΕΕ, πρωτοβουλία έρευνας του Ολοκαυτώματος παγκοσμίως— συνδέει την ερευνητική κοινότητα, καθιστώντας διαθέσιμες διάσπαρτες πηγές σχετικά με το Ολοκαύτωμα, σε όλη την Ευρώπη και πέραν αυτής. Στο

¹⁰² Τα δύο τρίτα των Ευρωπαίων δηλώνουν πεπεισμένοι ότι οι εκδηλώσεις μνήμης του Ολοκαυτώματος βοηθούν να διασφαλιστεί ότι δεν θα επαναληφθούν ανάλογες φρικαλεότητες. ([Δημοσκόπηση του CNN: Anti-Semitism in Europe – A shadow over Europe, 2018.](#))

¹⁰³ Η EHRI, που χρηματοδοτείται από το πρόγραμμα-πλαίσιο για την έρευνα και την καινοτομία της ΕΕ, βρίσκεται επί του παρόντος σε διαδικασία μετατροπής της σε μακροπρόθεσμη ευρωπαϊκή υποδομή, στη βάση κοινής χρηματοδότησης από τα κράτη μέλη.

¹⁰⁴ <https://www.ehri-project.eu/>.

πλαίσιο αυτό, η EHRI θα επεκτείνει το ερευνητικό της αντικείμενο στις εκφάνσεις του αντισημιτισμού που οδήγησαν στο Ολοκαύτωμα.

Πρέπει επίσης να αναπτυχθούν νέοι τρόποι ευαισθητοποίησης, ιδίως σε τοπικό επίπεδο, σε τοποθεσίες «όπου συνέβη το Ολοκαύτωμα» —από συναγωγές έως εβραϊκά πολιτιστικά μνημεία, από κρησφύγετα έως τόπους εκτέλεσης— οι οποίες συχνά δεν είναι ευρύτερα γνωστές. Σε αυτούς μπορεί να περιλαμβάνεται **ένα δίκτυο που θα δίνει τη δυνατότητα σε μαθητές σχολείων, ειδικούς και στο ευρύ κοινό να ακολουθήσουν τα ίχνη της συνεχούς παρουσίας των Εβραίων στην Ευρώπη** στο πέρασμα των αιώνων και θα διευκολύνει τοπικές πρωτοβουλίες για οργάνωση επισκέψεων και για την αποκατάσταση πολιτιστικών μνημείων και τόπων μνήμης.

Η Επιτροπή θα προωθήσει επίσης τον **δημόσιο διάλογο** (στο διαδίκτυο ή στο πλαίσιο συναντήσεων με τους πολίτες) σχετικά με τη σπουδαιότητα του Ολοκαυτώματος σε μια πολύμορφη Ευρώπη και θα στηρίζει τη δημιουργία ενός συμμετοχικού **ευρωπαϊκού μνημείου Ολοκαυτώματος** στις Βρυξέλλες, το οποίο θα συνδέεται με έργα τέχνης στις πρωτεύουσες της ΕΕ.

Βασικές δράσεις:

Η Επιτροπή:

- Θα στηρίζει, και χρηματοδοτικά, τη **δημιουργία ενός δικτύου τοποθεσιών «όπου συνέβη το Ολοκαύτωμα»**, σε συνεργασία με τις τοπικές κοινότητες.
- Θα διαθέσει **χρηματοδότηση για έργα μέσω του σκέλους «Μνήμη»** του προγράμματος CERV για τη μνήμη του Ολοκαυτώματος, εκτός των άλλων μέσω της **ψηφιοποίησης αρχείων και μαρτυριών** από επιζήσαντες του Ολοκαυτώματος.
- Θα εξακολουθήσει να παρίσταται και να στηρίζει **τις ημέρες και εκδηλώσεις που είναι αφιερωμένες στη μνήμη του Ολοκαυτώματος**, τόσο σε επίπεδο ΕΕ όσο και σε εθνικό επίπεδο, σε συνεργασία με τις αντιπροσωπείες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στα κράτη μέλη και τις αντιπροσωπείες της ΕΕ.

Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται:

- **Να τιμούν τη μνήμη του Ολοκαυτώματος δημόσια** σε στενή συνεργασία με την εβραϊκή κοινότητα, εκτός των άλλων και με τη συμμετοχή των εθνικών κοινοβουλίων.
- Να διασφαλίσουν ότι ο **οικουμενικός χαρακτήρας του Ολοκαυτώματος αντικατοπτρίζεται στην εκπαίδευση** και να αξιολογήσουν την αποτελεσματικότητα του τρόπου διδασκαλίας του, μεταξύ άλλων σε πολυεθνικές και πολύμορφες τάξεις.
- **Να γίνουν ενεργοί εταίροι στην υλοποίηση της υποδομής EHRI**, μεταξύ άλλων μέσω χρηματοδοτικών συνεισφορών.

3.3. Άρνηση, στρέβλωση και υποβάθμιση του Ολοκαυτώματος

Οι εκδηλώσεις άρνησης, στρέβλωσης και υποβάθμισης του Ολοκαυτώματος δυστυχώς αυξάνονται. Ποσοστό 53 % των Ευρωπαίων θεωρεί ότι η άρνηση του Ολοκαυτώματος είναι πρόβλημα στη χώρα του¹⁰⁵. Το 62 % των Εβραίων έχουν δει ή ακούσει μη Εβραίους να υποστηρίζουν ότι το Ολοκαύτωμα είναι ένας μύθος ή ότι έχουν μεγαλοποιηθεί οι διαστάσεις του, τουλάχιστον περιστασιακά¹⁰⁶. Η άρνηση, η στρέβλωση και η υποβάθμιση του Ολοκαυτώματος χρησιμοποιούνται συχνά για να τροφοδοτήσουν το μίσος εναντίον των

¹⁰⁵ [Ευρωβαρόμετρο 484: Perceptions of antisemitism, Ιανουάριος 2019.](#)

¹⁰⁶ [Δεύτερη έρευνα του FRA, 2018.](#)

Εβραίων και σε μια προσπάθεια να «ξαναγραφτεί» η ευρωπαϊκή και η εβραϊκή ιστορία. Οι διαβρωτικές συνέπειες που έχουν στη συλλογική ιστορική μνήμη και στην ανθεκτικότητα και τη συνοχή των δημοκρατικών μας κοινωνιών δεν θα πρέπει να υποτιμώνται και είναι ανάγκη να αντιμετωπιστούν με συγκεκριμένο τρόπο. Η ρητορική μίσους που σχετίζεται με την επιδοκιμασία, την άρνηση ή τη χονδροειδή υποβάθμιση του Ολοκαυτώματος απαγορεύεται σύμφωνα με την απόφαση-πλαίσιο για την καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξеноφοβίας¹⁰⁷.

Με στόχο την εκπαίδευση και την ευαισθητοποίηση, η Επιτροπή συνεργάζεται με την IHRA στο πλαίσιο της Μόνιμης Διεθνούς Εταιρικής Σχέσης της, χρησιμοποιώντας τον ορισμό της IHRA για την άρνηση και τη στρέβλωση του Ολοκαυτώματος¹⁰⁸, προκειμένου να καταπολεμηθεί αυτό το φαινόμενο. Παράδειγμα αποτελεί η εκστρατεία ευαισθητοποίησης #ProtectTheFacts¹⁰⁹, η οποία επικεντρώνεται στην καταπολέμηση της στρέβλωσης του Ολοκαυτώματος. Σε **συνεργασία με την IHRA και την ΟΥΝΕΣΚΟ**, η Επιτροπή θα αναπτύξει πρόσθετες πρωτοβουλίες με βάση τη «σύσταση της IHRA για την αναγνώριση και την καταπολέμηση της στρέβλωσης του Ολοκαυτώματος»¹¹⁰.

Βασικές δράσεις:

Η Επιτροπή:

- Θα προωθήσει τη χρήση του ορισμού της IHRA για την άρνηση και τη στρέβλωση του Ολοκαυτώματος στην εκπαίδευση και για σκοπούς ευαισθητοποίησης.
- Θα εκπονήσει ένα εγχειρίδιο βέλτιστων πρακτικών για την καταπολέμηση της άρνησης, της στρέβλωσης και της υποβάθμισης του Ολοκαυτώματος.
- Θα στηρίξει και θα ενισχύσει τις εκστρατείες στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης από κοινού με την ΟΥΝΕΣΚΟ, την IHRA και άλλους διεθνείς εταίρους και ομάδες της κοινωνίας των πολιτών, με στόχο την ευαισθητοποίηση και την ενεργή καταπολέμηση της άρνησης και στρέβλωσης του Ολοκαυτώματος.

Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται:

- Να συμμετέχουν ενεργά σε εκστρατείες ευαισθητοποίησης κατά της άρνησης, της στρέβλωσης και της υποβάθμισης του Ολοκαυτώματος.

IV. ΑΝΑΛΗΨΗ ΗΓΕΤΙΚΟΥ ΡΟΛΟΥ ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΟΥ ΑΝΤΙΣΗΜΙΤΙΣΜΟΥ

«Ο κόσμος που έχουμε δημιουργήσει είναι μια διαδικασία της σκέψης μας. Δεν μπορεί να αλλάξει αν δεν αλλάξει η σκέψη μας».

— Άλμπερτ Αϊνστάιν

Ο παγκόσμιος εβραϊκός πληθυσμός εκτιμάται σε 15,2 εκατομμύρια¹¹¹. Από αυτά, το 45 % ή 6,9 εκατομμύρια ζουν στο Ισραήλ. Με περίπου 6 εκατομμύρια, οι Ηνωμένες Πολιτείες φιλοξενούν τη δεύτερη μεγαλύτερη κοινότητα Εβραίων. Πέραν του 1,5 εκατομμυρίου

¹⁰⁷ Απόφαση-πλαίσιο 2008/913/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 28ης Νοεμβρίου 2008.

¹⁰⁸ Ορισμός εργασίας της IHRA για την άρνηση και τη στρέβλωση του Ολοκαυτώματος.

¹⁰⁹ <https://ec.europa.eu/newsroom/just/items/700272/default>; www.againstholocaustdistortion.org.

¹¹⁰ IHRA «Recommendation on Recognising and Countering Holocaust Distortion».

¹¹¹ <https://www.jewishagency.org/jewish-population-5782/>.

Εβραίων της ΕΕ, οι υπόλοιποι εβραϊκοί πληθυσμοί ζουν διάσπαρτοι στον πλανήτη, σε όλες τις κατοικημένες ηπείρους¹¹².

Οι αντισημιτικές προκαταλήψεις είναι ευρέως διαδεδομένες παγκοσμίως. Σύμφωνα με έρευνα της Anti-Defamation League (Ένωση κατά της δυσφήμισης)¹¹³ για τις συμπεριφορές και τις απόψεις σε σχέση με τους Εβραίους, 74 % των ατόμων στην περιοχή της Μέσης Ανατολής / Βόρειας Αφρικής τρέφουν αντισημιτικά αισθήματα, παρά το γεγονός ότι καταγράφονται επίσης ορισμένα θετικά μηνύματα, όπως η πρόσφατη ομαλοποίηση των σχέσεων μεταξύ του Ισραήλ και ορισμένων χωρών της περιοχής¹¹⁴ ¹¹⁵. Στη Δυτική Ευρώπη¹¹⁶ το ποσοστό αυτό ανέρχεται σε 24 % και στην Ανατολική Ευρώπη σε 34 %, ενώ στην Αμερική σε 19 %, στην Ασία σε 22 % και στην Αφρική νοτίως της Σαχάρας σε 23 %. Η κατάσταση και το μέγεθος των εβραϊκών κοινοτήτων διαφοροποιείται σημαντικά μεταξύ των χωρών. Οι Εβραίοι κινδυνεύουν και υφίστανται αντισημιτικές επιθέσεις και περιστατικά σε όλο τον κόσμο. Αντισημιτικές προκαταλήψεις εντοπίζονται επίσης σε χώρες όπου δεν υπάρχουν εβραϊκές κοινότητες.

Στο πλαίσιο αυτό, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επιβεβαιώνει τη σταθερή και ανεπιφύλακτη δέσμευσή της στην καταπολέμηση του αντισημιτισμού παγκοσμίως. Κάθε μορφή αντισημιτισμού, υποκίνησης σε μίσος ή βία είναι απαράδεκτη και ασύμβατη με τις αξίες και τους στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών της. Πρέπει να αντιμετωπίζεται με αποφασιστική δράση, τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο. Οι αρχές αυτές είναι αδιαπραγμάτευτες για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Υπό το πρίσμα όσων αναφέρθηκαν, κρίνεται απαραίτητο να ενσωματωθεί η πρόληψη και η καταπολέμηση όλων των μορφών αντισημιτισμού και σε όλους τους τομείς πολιτικής.

4.1. Χρήση όλων των μέσων για την αντιμετώπιση του αντισημιτισμού στο πλαίσιο της εξωτερικής δράσης της ΕΕ

Η ΕΕ βασίζεται στην ισχυρή δέσμευση για την προαγωγή και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου παγκοσμίως. Στη δέσμευση αυτή βασίζονται οι πολιτικές διεύρυνσης και γειτονίας της ΕΕ και οι πολιτικές της απέναντι σε άλλες χώρες μη μέλη της ΕΕ, καθώς και το έργο της στους διεθνείς οργανισμούς. Όλες οι χώρες θα πρέπει να προστατεύουν το δικαίωμα κάθε ατόμου, συμπεριλαμβανομένων των Εβραίων, να έχει, να μην έχει ή να αλλάζει θρησκεία ή πεποιθήσεις, να εκδηλώνει δημόσια τη θρησκευτική πίστη ή τις πεποιθήσεις του και να μην υφίσταται διακρίσεις, διώξεις ή βία για λόγους θρησκείας ή πεποιθήσεων ή λόγω της φυλετικής ή εθνοτικής του καταγωγής. Στο **σχέδιο δράσης της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία 2020-2024** καθορίζονται το επίπεδο φιλοδοξίας και οι προτεραιότητες της ΕΕ και των κρατών μελών της στον συγκεκριμένο τομέα στο πλαίσιο των σχέσεων με χώρες μη μέλη της ΕΕ. Οι **κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ του 2013 για τη θρησκευτική ελευθερία και την ελευθερία των πεποιθήσεων εκτός της ΕΕ**¹¹⁷ και οι

¹¹² [World Jewish Population 2019](#), του Sergio DellaPergola, Arnold Dashefsky και Ira M. Sheskin (εκδότες), American Jewish Year Book 2019, The Annual Record of the North American Jewish Communities since 1899· [World Jewish Population on Eve of New Year – 14.7 Million, Haaretz](#).

¹¹³ <https://global100.adl.org/map>.

¹¹⁴ Τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, το Μπαχρέιν και το Σουδάν αντίστοιχα (2020), και ακολούθως το Μαρόκο (τον Ιανουάριο του 2021).

¹¹⁵ Η έναρξη της κατασκευής μιας συναγωγής στα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα αποτελεί πρόσθετο θετικό παράδειγμα.

¹¹⁶ Θα πρέπει να σημειωθεί ότι στην έρευνα της Anti-Defamation League δεν περιλαμβάνονται μεσοσταθμικά στοιχεία για την ΕΕ· επίσης, στην κατηγορία «Δυτική Ευρώπη» δεν περιλαμβάνονται όλες οι χώρες της ΕΕ. Για στοιχεία ανά κράτος μέλος, βλ. τον [ιστότοπο](#).

¹¹⁷ https://eeas.europa.eu/sites/default/files/06_hr_guidelines_religion_en.pdf.

κατευθυντήριες γραμμές του 2019 όσον αφορά την απαγόρευση των διακρίσεων στην εξωτερική δράση¹¹⁸ ορίζουν με λεπτομέρειες τα εργαλεία που πρέπει να χρησιμοποιεί ο βραχίονας εξωτερικής δράσης της ΕΕ για την αντιμετώπιση των παραβιάσεων της θρησκευτικής ελευθερίας ή της ελευθερίας των πεποιθήσεων και την καταπολέμηση των διακρίσεων, συμπεριλαμβανομένων των διακρίσεων κατά Εβραίων¹¹⁹.

Η ΕΕ θα αξιοποιήσει **όλα τα διαθέσιμα εργαλεία** για να καλέσει τις χώρες-εταίρους να καταπολεμήσουν ενεργά τον αντισημιτισμό, λαμβάνοντας υπόψη τον ορισμό της IHRA για τον αντισημιτισμό¹²⁰, στο πλαίσιο του διαλόγου για τα πολιτικά και ανθρώπινα δικαιώματα και της ευρύτερης συνεργασίας της με τις χώρες-εταίρους. Αυτό στηρίζεται με θεματικά και γεωγραφικά προγράμματα και τις πολιτικές γειτονίας και διεύρυνσης της ΕΕ, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο της διαδικασίας σταθεροποίησης και σύνδεσης.

Η ΕΕ θα συνεργαστεί ενεργά με διεθνείς οργανισμούς, κυρίως τα Ηνωμένα Έθνη, το Συμβούλιο της Ευρώπης και τον ΟΑΣΕ, καθώς και με περιφερειακούς οργανισμούς¹²¹ σε **κοινές δράσεις για την καταπολέμηση του αντισημιτισμού**. Η ΕΕ θα εντατικοποιήσει τις δράσεις της στον τομέα της εκπαίδευσης και θα εξακολουθήσει να προάγει **την πλήρη συμμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού προς τα πρότυπα της ΟΥΝΕΣΚΟ** για την ειρήνη, την ανοχή, τη συνύπαρξη και τη μη χρήση βίας στη συνεργασία της με τις χώρες-εταίρους στον τομέα της εκπαίδευσης. Κάθε υλικό το οποίο αντιτίθεται σε αυτά τα πρότυπα ενέχει τον κίνδυνο υπονόμησης της ειρήνης και της συνύπαρξης και δεν έχει καμία θέση στα διδακτικά εγχειρίδια ή στις σχολικές τάξεις.

Ο Ειδικός Εντεταλμένος της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και ο Ειδικός Απεσταλμένος για τη θρησκευτική ελευθερία και την ελευθερία των πεποιθήσεων εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα εξακολουθήσουν να αντιμετωπίζουν τον αντισημιτισμό με συστηματικό τρόπο στο πλαίσιο του έργου τους. Επιπλέον, η ΕΕ θα **ενισχύσει την παγκόσμια συνεργασία των ειδικών απεσταλμένων και συντονιστών** για την καταπολέμηση του αντισημιτισμού.

Το Ισραήλ είναι βασικός εταίρος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκτός των άλλων και στην παγκόσμια καταπολέμηση του αντισημιτισμού. Η ΕΕ θα επιδιώξει την περαιτέρω ενίσχυση του **σεμιναρίου υψηλού επιπέδου ΕΕ-Ισραήλ** για την καταπολέμηση του ρατσισμού, της ξενοφοβίας και του αντισημιτισμού, το οποίο συνδιοργανώνεται ετησίως, με έμφαση στην επιχειρησιακή παρακολούθηση.

Οι δράσεις που στοχεύουν στην καταπολέμηση του αντισημιτισμού μπορούν να υποστηριχθούν μέσω του **NDICI**¹²² **Global Europe** και του σχετικού θεματικού προγράμματος για τα ανθρώπινα δικαιώματα και πρωτοβουλιών για τη δημοκρατία που αντιμετωπίζουν τις διακρίσεις. Η ΕΕ θα συμπεριλάβει στην κατάρτιση για τα ανθρώπινα δικαιώματα που παρέχει στο προσωπικό των αντιπροσωπειών και των κεντρικών γραφείων ειδικά μαθήματα για τη θρησκευτική ελευθερία ή την ελευθερία των πεποιθήσεων, συμπεριλαμβανομένης της καταπολέμησης του αντισημιτισμού.

¹¹⁸ https://eeas.europa.eu/sites/default/files/11_hr_guidelines_external_action_en.pdf.

¹¹⁹ Επιπλέον, το έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής σχετικά με [μια προσέγγιση της ανάπτυξης που βασίζεται στα ανθρώπινα δικαιώματα](#) παρέχει οδηγίες στο προσωπικό της ΕΕ για την ενσωμάτωση της απαγόρευσης των διακρίσεων για οποιοδήποτε λόγο στον κύκλο των έργων. Εκδόθηκε στις 30.6.2021.

¹²⁰ [Ο ορισμός της IHRA εγκρίθηκε ή υιοθετήθηκε επίσης](#) από χώρες μη μέλη της ΕΕ: Αλβανία, Αργεντινή, Αυστραλία, Βόρεια Μακεδονία, Γουατεμάλα, Ηνωμένες Πολιτείες, Ηνωμένο Βασίλειο, Ισραήλ, Καναδάς, Μολδαβία, Μπαχρέιν, Νότια Κορέα, Ουρουγουάη και Σερβία.

¹²¹ Συμπεριλαμβανομένου του Οργανισμού Αμερικανικών Κρατών, ο οποίος δημιούργησε θέση ειδικού απεσταλμένου για την καταπολέμηση του αντισημιτισμού τον Ιούνιο του 2021, και του Οργανισμού Ισλαμικής Συνεργασίας.

¹²² Μηχανισμός Γειτονίας, Ανάπτυξης και Διεθνούς Συνεργασίας.

Βασικές δράσεις:

Η Επιτροπή και ο Ύπατος Εκπρόσωπος:

- Θα προωθήσουν την **καταπολέμηση** των θρησκευτικών και εθνοτικών διακρίσεων, συμπεριλαμβανομένου του **αντισημιτισμού**, **στον διάλογο για τα πολιτικά και ανθρώπινα δικαιώματα** και στην ευρύτερη συνεργασία με χώρες-εταίρους εκτός της ΕΕ.
- Θα διασφαλίσουν την **παροχή κατάρτισης σχετικά με τα θεμελιώδη δικαιώματα** και τη διενέργεια διαπολιτισμικού διαλόγου για τους σχετικούς φορείς, συμπεριλαμβανομένων εκπαιδευτικών εκτός ΕΕ.
- Θα εξασφαλίσουν ότι **οι ενωσιακοί πόροι που διατίθενται ως εξωτερική χρηματοδότηση**, σε συμμόρφωση με υφιστάμενα μέτρα, **δεν θα μπορούν να διοχετευθούν καταχρηστικά** σε δραστηριότητες που υποκινούν το μίσος και τη βία, μεταξύ άλλων κατά των Εβραίων¹²³.
- Θα **εντατικοποιήσουν τη συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης** ώστε να προωθηθεί η πλήρης συμμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού προς τα πρότυπα της ΟΥΝΕΣΚΟ για την ειρήνη, την ανοχή, τη συνύπαρξη και τη μη χρήση βίας, όπου κρίνεται σκόπιμο.
- Θα ενισχύσουν **τη συνεργασία με την εβραϊκή κοινωνία των πολιτών** και θρησκευτικές οργανώσεις για την αντιμετώπιση αντισημιτικών ενεργειών και περιορισμών της θρησκευτικής ελευθερίας ή της ελευθερίας πεποιθήσεων, μέσω του δικτύου αντιπροσωπειών και κεντρικών γραφείων της ΕΕ.
- Θα εξετάσουν **τη χρηματοδότηση νέων έργων από την ΕΕ** στη γειτονία της ΕΕ και πέραν αυτής για την πρόληψη και την καταπολέμηση του αντισημιτισμού και τη διαφύλαξη της εβραϊκής ζωής.
- Θα ενθαρρύνουν τις αντιπροσωπείες της ΕΕ **να εντάξουν εκθέσεις σχετικά με περιστατικά αντισημιτισμού στις χώρες εκτός της ΕΕ** στο πλαίσιο των τακτικών πολιτικών τους εκθέσεων.
- Θα αναβαθμίσουν το σεμινάριο ΕΕ-Ισραήλ ώστε να **ενισχυθεί περαιτέρω η συνεργασία ΕΕ-Ισραήλ για την καταπολέμηση του αντισημιτισμού**.

Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται:

- Να συνεργαστούν στενά σε επίπεδο ΕΕ για την **από κοινού αντιμετώπιση του αντισημιτισμού** στο πλαίσιο διεθνών οργανισμών.
- Να ενσωματώσουν την **καταπολέμηση του αντισημιτισμού σε όλες τις στρατηγικές και πολιτικές τους για τα ανθρώπινα δικαιώματα**, λαμβάνοντας υπόψη τον ορισμό της IHRA για τον αντισημιτισμό.
- Να στηρίζουν **έργα και οργανώσεις** που στοχεύουν στην καταπολέμηση του αντισημιτισμού και τη διαφύλαξη της εβραϊκής ζωής παγκοσμίως.

4.2. Διαφύλαξη της εβραϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς και εκδηλώσεις μνήμης του Ολοκαυτώματος

Η εβραϊκή πολιτιστική κληρονομιά είναι ορατή σε πολλά μέρη της Μέσης Ανατολής, της Ασίας και αλλού σε ολόκληρο τον κόσμο, μαρτυρώντας την ιστορική παρουσία εβραϊκών κοινοτήτων στις περιοχές αυτές. Μεγάλο μέρος αυτής της κληρονομιάς είναι ορφανό, καθώς

¹²³ Σύμφωνα με την απόφαση-πλαίσιο 2008/913/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 28ης Νοεμβρίου 2008, για την καταπολέμηση ορισμένων μορφών και εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας μέσω του ποινικού δικαίου, άρθρο 136 του δημοσιονομικού κανονισμού, που συμπληρώθηκε το 2018 από πρόσθετες επιχειρησιακές «κατευθυντήριες γραμμές για την πρόληψη της υποκίνησης σε μίσος και βία».

δεν ζουν πλέον εβραϊκές κοινότητες εκεί. Η εβραϊκή πολιτιστική κληρονομιά, όπως και κάθε κληρονομιά, αποτελεί κοινή και σημαντική έκφραση της πολιτισμικής πολυμορφίας και δικαιούται ιδιαίτερη προστασία σε όλο τον κόσμο. Η ΕΕ από κοινού με τα κράτη μέλη καλείται να διαδραματίσει αποφασιστικό ρόλο στην παροχή βοήθειας σε εταίρους σε τοπικό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο για τη **διαφύλαξη της πολιτιστικής κληρονομιάς** μέσω καταρτίσεων, ανάπτυξης δεξιοτήτων και δραστηριοτήτων μεταφοράς γνώσης, καθώς και μέσω ενισχυμένης συνεργασίας¹²⁴. Η ΕΕ θα στηρίζει **τον διαπολιτισμικό και διαθρησκευτικό διάλογο** προκειμένου να ενισχυθεί η προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, μέσω δράσεων για την κοινή ιστορία και μνήμη, διαμορφώνοντας τις βάσεις για την ειρηνική συμβίωση κοινοτήτων σε ένα πολυπολιτισμικό πλαίσιο. Η ΕΕ θα εξακολουθήσει να προάγει τη μνήμη του Ολοκαυτώματος σε διεθνές επίπεδο και να **αποκηρύσσει δημόσια την άρνηση, στρέβλωση και υποβάθμιση του Ολοκαυτώματος** σε τρίτες χώρες, μεταξύ άλλων σε διεθνή φόρουμ.

Βασικές δράσεις:

Η Επιτροπή και ο Ύπατος Εκπρόσωπος:

- Θα προάγουν και θα στηρίξουν τη **διαφύλαξη, την αποκατάσταση και την αναβίωση κάθε κληρονομιάς**, υλικής και άυλης, συμπεριλαμβανομένης της εβραϊκής κληρονομιάς, σύμφωνα με τις πολιτικές της για τις διεθνείς πολιτιστικές σχέσεις και την πολιτιστική κληρονομιά.
- Θα εντάξουν **τον διαπολιτισμικό και διαθρησκευτικό διάλογο στις παρεμβάσεις στον τομέα της πολιτιστικής κληρονομιάς**.
- Θα αναζητήσουν δυνατότητες για ένταξη της **διατήρησης της εβραϊκής κληρονομιάς** στον προγραμματισμό στο πλαίσιο της γειτονίας και πέραν αυτής.
- Θα εξακολουθήσουν να οργανώνουν και να συμμετέχουν σε **εκδηλώσεις υψηλού επιπέδου** για τη μνήμη των θυμάτων της Σοά (εορτασμούς επετείων, Ημέρα Μνήμης του Ολοκαυτώματος).

Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται:

- Να συμβάλλουν, από κοινού με την ΕΕ στο πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών, στη **διαφύλαξη της πολιτιστικής κληρονομιάς, συμπεριλαμβανομένης της εβραϊκής κληρονομιάς** σε παγκόσμιο επίπεδο, σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Συμβουλίου για μια ενωσιακή προσέγγιση στην πολιτιστική κληρονομιά σε συγκρούσεις και κρίσεις.
- Να τιμούν την **Παγκόσμια Ημέρα Μνήμης του Ολοκαυτώματος** σε συνεργασία με τις αντιπροσωπείες της ΕΕ, μέσω των πρεσβειών τους σε τρίτες χώρες και σε διεθνείς οργανισμούς.

V. ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ

Η καταπολέμηση του αντισημιτισμού στην ΕΕ είναι κοινή ευθύνη· απαιτεί κοινές προσπάθειες και δράση σε κάθε επίπεδο. Τα θεσμικά όργανα και οι οργανισμοί της ΕΕ, τα κράτη μέλη, οι διεθνείς οργανισμοί, οι εβραϊκές οργανώσεις και κοινότητες και οι φορείς ανθρώπινων δικαιωμάτων και της κοινωνίας των πολιτών, καλούνται όλοι να διαδραματίσουν ρόλο στην επίτευξη των στόχων της στρατηγικής. Η Επιτροπή καλεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και τα κράτη μέλη να συνεργαστούν για την υλοποίηση της στρατηγικής. Η Επιτροπή καλεί την Επιτροπή των Περιφερειών και την

¹²⁴ Η ανακοίνωση [Προς μια στρατηγική της ΕΕ για διεθνείς πολιτιστικές σχέσεις](#) και τα [Συμπεράσματα του Συμβουλίου για μια ενωσιακή προσέγγιση στην πολιτιστική κληρονομιά σε συγκρούσεις και κρίσεις](#), καθώς και η γενική ιδέα της ΕΕ, αποτελούν τη βάση του έργου της ΕΕ.

Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή να προάγουν τον διάλογο με τις τοπικές και περιφερειακές αρχές και την κοινωνία των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών εταίρων, όσον αφορά τον τρόπο επίτευξης προόδου προς μια ευρωπαϊκή κοινωνία απαλλαγμένη από τον αντισημιτισμό.

Η Επιτροπή θα στηρίζει ενεργά την εφαρμογή των προτεινόμενων μέτρων πολιτικής μέσω διάφορων χρηματοδοτικών ευκαιριών και καλεί τα κράτη μέλη, τις εβραϊκές οργανώσεις και κοινότητες, καθώς και τους φορείς της κοινωνίας των πολιτών, να αξιοποιήσουν τα προγράμματα της ΕΕ.

Η στρατηγική θα υλοποιηθεί κατά την περίοδο 2021-2030. Το 2024 και το 2029 θα δημοσιευθούν ολοκληρωμένες εκθέσεις υλοποίησης. Αυτές θα βασιστούν στα στοιχεία από τα κράτη μέλη σχετικά και με την υλοποίηση των εθνικών τους στρατηγικών και πολιτικών. Με τη στήριξη του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, οι εν λόγω εκθέσεις θα περιλαμβάνουν παρακολούθηση της προόδου σε εθνικό επίπεδο, λαμβανομένων υπόψη των δεσμεύσεων που αναλήφθηκαν στο πλαίσιο των δηλώσεων του Συμβουλίου του 2018 και του 2020 για τον αντισημιτισμό.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η παρούσα στρατηγική συνιστά τη δέσμευσή μας για το μέλλον της εβραϊκής ζωής στην Ευρώπη και πέραν αυτής. Σηματοδοτεί μια ουσιαστική αλλαγή στην πολιτική δέσμευση της Επιτροπής για μια Ευρωπαϊκή Ένωση απαλλαγμένη από αντισημιτισμό και κάθε μορφή διακρίσεων και για μια ανοικτή και συμπεριληπτική κοινωνία ισότητας στην ΕΕ. Αντικατοπτρίζει τη δέσμευση της Ευρώπης να διατηρήσει ζωντανή τη μνήμη του Ολοκαυτώματος, ακόμη και μετά τον θάνατο των τελευταίων επιζήσαντων του Ολοκαυτώματος.

Η χαλιναγώγηση της μακραίωνης μάστιγας του αντισημιτισμού πρέπει να είναι μια αδιάκοπη προσπάθεια. Όπως είπε και ο επιζήσας της Σοά, Primo Levi, *«Συνέβη, επομένως μπορεί να ξανασυμβεί»*. Η επικίνδυνη αύξηση των αντισημιτικών επιθέσεων είναι η σαφής και αναγκαία υπενθύμιση που δείχνει ότι δεν υπάρχει περιθώριο ανάπαυλας στις συνεχείς συλλογικές μας προσπάθειες για την καταπολέμηση του αντισημιτισμού. Πέραν αυτού, η εβραϊκή ζωή δικαιούται όχι μόνο να προστατεύεται, αλλά και να της επιτραπεί να ακμάσει σε όλη της την πολυμορφία.

Η Ευρώπη μπορεί να ευημερήσει μόνο όταν ευημερούν και οι εβραϊκές της κοινότητες.